

Läbi arutatud
Porkuni Kooli hoolekogus
23.11.2022 pr nr 1

Heaks kiidetud
Porkuni Kooli õppenõukogus
18.03.2022 ÕN pr nr 2

Kinnitatud
Porkuni Kooli direktori
29.11.2022 KK nr 1-2/19-Ü

Porkuni Kooli õppekava

Sisukord

1. Üldsätted	3
1.1 Kooli õppekava alused ja ülesehitus	3
1.2 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse lihtsustatud õpet	4
1.3 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse toimetuleku õpet	4
1.4 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse hooldusõpet	5
1.5 Õppekava lähtealus	6
2. Õppe- ja kasvatusgevuse põhimõtted ja eesmärgid	6
2.1 Õpetuse põhiülesanne	6
2.2 Õpetuse üldeesmärgid	7
2.2.1 Õppe üldeesmärk lihtsustatud õppes	7
2.2.2 Õppe üldeesmärk toimetulekuõppes	7
2.2.3 Õppe üldeesmärk hooldusõppes	7
2.3 Õppe ja kasvatus rõhuasetused	8
2.3.1 Lihtsustatud õppe ja kasvatus rõhuasetused 1.–2. klassis	8
2.3.2 Toimetuleku õppe ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmel (1.–3. klassis).....	9
2.3.3 Hoolduse õppe- ja kasvatus rõhuasetused I arengutasemel	10
2.3.4 Lihtsustatud õppe- ja kasvatus rõhuasetused 3.–5. klassis	10
2.3.5 Toimetuleku õppe- ja kasvatus rõhuasetused II kooliastmel (4.–6. klassis)	11
2.3.6 Hoolduse õppe – ja kasvatus rõhuasetused II arengutasemel.....	12
2.3.7 Lihtsustatud õppe ja kasvatus rõhuasetused 6.–7. klassis.....	12
2.3.8 Toimetuleku õppe ja kasvatus rõhuasetused III kooliastmel (7.–9. klassis).....	13
2.3.9 Hoolduse õppe – ja kasvatus rõhuasetused III arengutasemel	14
2.3.10 Lihtsustatud õppe ja kasvatus rõhuasetused 8.–9. klassis.....	14
2.3.11 Toimetuleku- ja hooldusõppe õppe ja kasvatus rõhuasetused lisa-aastatel.....	15
2.3.12 Lihtsustatud-, toimetuleku- ja hooldusõppe ja kasvatus rõhuasetused kolmandal lisa-aastal (LA3).	16
3. Õpikeskkonna kujundamise alused (õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline).	16
4. Tunnijaotusplaan õppeaineti	16
4.1 Lihtsustatud õppe tunniarv jaotusplaan on järgmine:	16
4.2 Toimetuleku õppe tunniarv jaotusplaan on järgmine:	17
5. Õppe- ja kasvatus üldine korraldus	18
5.1 Õppe- ja kasvatus korralduse erisused lihtsustatud õppes	18
5.2 Õppe- ja kasvatus korralduse erisused toimetulekuõppes.....	19
5.3 Õppe- ja kasvatus korralduse erisused hooldusõppes	19
5.4 Õppekorraldus lisa-aastatel (põhiliselt toimetulekuõppes)	20

6. Pädevuste kujundamine Porkuni Koolis.....	21
7. Läbivad teemad	23
7.1 Läbivate teemade käsitlemise üldised põhimõtted õppekavas.	23
7.2 Porkuni Kooli õppekava läbivad teemad on:.....	23
7.2.1 Läbiv teema „Tööoskuste kujundamine”	23
7.2.2 Keskkond ja säästlik mõtteviis.....	24
7.2.3 Teabekeskkond ja tehnoloogia.....	24
7.2.4 Turvalisus	25
8. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted	25
9. Õpilase hindamine.....	25
9.1 Üldpõhimõtted	25
9.2 Numbriline hindamine lihtsustatud õppes	26
9.3 Hindamine toimetuleku- ja hooldusõppes	28
9.4 Kokkuvõttev hindamine Porkuni Koolis.....	28
9.5 Kooli lõpetamine	29
9.6 Lõpueksamite korraldamise üldised põhimõtted lihtsustatud õppes	30
9.7 Eksamitöö sooritamine.....	30
9.8 Eksamitööde hindamine.....	30
9.9 Täiendav õppetöö.....	30
10. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus	30
11. Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted....	31
11.1 Tugiteenused.....	31
11.2 Individuaalne õppekava lihtsustatud õppes	32
11.3 Individuaalne õppekava toimetulekuõppes ja hooldusõppes.	32
12. Karjääririkujundamise (tööoskuste) korraldus.	33
13. Õpetaja töökava koostamise ja koostöö planeerimise põhimõtted.	33
14. Õppekava koostamise alused, uuendamise ja täiendamise kord	34
Lisa 1	34
Lisa 2	34

1. Üldsätted

1.1 Kooli õppekava alused ja ülesehitus

1) Koostamise aluseks on

- a. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse määrus nr 182, 16.12.2010, redaktsioon 26.04.2021);
- b. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (Vastu võetud 09.06.2010, redaktsioon 17.04.2021);

- c. Porkuni Kooli õppekava (direktori kk 1-2/18-ü 12.06.2018);
  - d. Porkuni Kooli arengukava (kinnitamata).
- 2) Õppekava üldosa on kättesaadav Porkuni Kooli veebileheküljel ja kooli serveris kaustas „Õpetajad avalik“.
- 3) Porkuni Kooli õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille alusel õpetatakse kerge (lihtsustatud õpe), mõõduka (toimetulekuõpe) ja sügava (hooldusõpe) intellektipuudega õpilasi.
- 4) Porkuni Kooli õppekava baasil koostab õpetaja kokkulepitud ajaks klassi töökavad ja vajadusel individuaalsed õppekavad.
- 5) Porkuni Kooli õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest.
- 6) Porkuni Kooli õppekava üldosa sisu kattub „Põhikooli riikliku õppekava §24 punkt 6-ga (redaktsioon 26.04.2021).
- 7) Ainekavades määratletakse aine õpetamise eesmärgid, õppesisu ning õpitulemused üksteisele järgnevatel kooliastmetel kolmes sügis-, talve- ja kevadperioodil. Õppekavas esitatud pädevusnõudeid ja õpitulemusi käsitatakse õpilastele soovituslikena.
- 8) Ühised õpetus- ja kasvatustöö põhisuunad määratletakse iga õppeaasta alguses ÕN otsusega, mille põhjal klassi- ja aineõpetajad täpsustavad tegevuse rõhuasetuse.
- 9) Toimetulekuõppe ainekavad on kontsentrilised ja on koostatud hierarhiliste astmete kaupa: teadmised iseendast, eneseteenindus, keskkonnaga kohanemine, orienteerumine sotsiaalsetes suhetes, oma keskkonna kujundamine kasutades läbivaid teemasid.

1.2 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse lihtsustatud õpet

Porkuni Koolis rakendatakse lihtsustatud õppekava kerge intellektipuudega õpilastele. Nimetatud õpilaste õppimiskäitumist võib iseloomustada:

- 1) madalam tunnetuslik aktiivsus, mis võib põhjustada kujutluste ja keeleüksuste vaheliste seoste ebatäpsust või osaliselt puudumist;
- 2) tajuvälja väiksem ulatus, ebatäpsus, mistõttu on esemete/objektide/nähtuste äratundmine ja analüüs aeglasem;
- 3) tegevusega kaasnev kõne on kasinam (või piiratud). Reeglina kasutab kooliea alguses eelnimetatud laps oma kõnes baassõnavara (tajutud/märgatud esemete ja tegevuste sõnastamine) ja piiratud hulgal laienditeta lihtlaused. Baassõnavaraga võrreldes konkreetsema või üldisema tähendusega sõnu ning nende grammatilisi seoseid lauses laps valdavalt ei mõista;
- 4) õpilastele (rohkem noorematele) võivad olla iseloomulikud impulsiivsed, äärmuslikud emotsioonid ja ebastabiilsed tunded;
- 5) õpilasel on operatiivmälu reeglina väiksem teabeüksuste maht, mis tuleneb muutustest meeldejätmise kiiruses, kujutluste seostatuses, meenutamises;
- 6) seosed kujunevad/kinnistuvad eelnevat arvestades aeglasemalt (võrdlemise suunamine, valikute andmine);
- 7) muutlik motivatsioon ning tegevuste kiire vaheldumine (tulenevalt erutus- ja pidurdusprotsessidest).

1.3 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse toimetuleku õpet

Valdavalt on õpilased, kellele toimetulekukooli õppekava rakendatakse, mõõduka intellektipuudega. Nimetatud õpilastel on nn. mosaiikne puue, millele võib iseloomulik olla järgnev: seosed erinevate aistingute (nägemise, kuulmise, kompimise, haistmise ja maitsmise) vahel arenevad aeglaselt ja võivad olla piiratud:

- 1) laps tajub lähimas ümbruses asetsevad ja tuttavad esemeid/objekte, eristada suudab nende üksikuid, tihti ebaolulisi tunnuseid. Sageli ajab segamini objektide omadusi või ei tunne objekte ära teises ruumilises paigutuses;
- 2) raskendatud on ruumis orienteerumine. Ajas orienteerumine piirdub lähitulevikku kuuluvate sündmuste ootamisega või lähiminevikutegevuste meenutamisega;
- 3) hilistunud motoorika areng takistab esemete maailmast informatsiooni (ärrituste) saamist, mistõttu aistinguid on vähe ja tajud ebatäpsed. Info vastuvõtu kitsus raskendab kohanemist uues, mitteharjumuspärasel olukorras;

- 4) ühte ülesannet suudab laps täita lühiajaliselt, ta vajab sagedast tähelepanu suunamist; esineda võib tähelepanu ümberlülitamise raskusi;
- 5) mälu on suures osas seotud eluliselt olulisega, uute oskuste ja teadmiste omandamine toimub valdavalt läbi praktilise kogemuse ja omandatud on raske kasutada teises olukorras, puudulike seoste tõttu unustab õpilane kiiresti. Mehaaniline mälu on enamasti parem kui loogiline mälu. Õpetatava omandamiseks vajab ta palju kordamist, materjali otstarbekat doseerimist (üks raskus korraga) ning erinevate meetodite ja võtete kasutamist;
- 6) võrdlemisel suudab leida selgelt eristuvaid, vähesel määral ka sarnaseid tunnuseid. Mingil määral on ta võimeline oma kogemusi üldistama (nt toit, riided jne). Lihtsatest põhjus-tagajärg seostest õpitakse aru saama igapäevategevustes; see võimaldab lastel suhelda, järgida lihtsamaid käitumishooldusi ning õpitud olukordades toime tulla;
- 7) kõne tase varieerub: mõned õpilased suudavad osa võtta lihtsast vestlusest, teised on võimelised teatavaks tegema vaid oma põhilisi vajadusi. Kõne võib olla situatsiooniväline. Mõned õpilased ei õpi kunagi kasutama kõnet, kuid võivad aru saada lihtsamatest instruksioonidest ja õppida kasutama alternatiivseid suhtlemisvahendeid (viiped, lihtsustatud viiped, piktogramm, jne). Korrektsiooni ja arendamist vajavad kõik kõne komponendid;
- 8) võimed erinevad valdkonniti: mõnes valdkonnas saavutavad õpilased kõrgema, teises madalama taseme; enamus õpilasi on võimelised tegema lihtsat tööd, kui ülesanne on jõukohane ja juhendamise hea;
- 9) mõned õpilased võivad omandada mehaanilise lugemisoskuse, mõtestatud lugemise üksikud õpilased. Osa õpilasi suudavad teha ära kirja, mis piirdub enamasti sõnade mehhaanilise kirjutamisega. Matemaatikas suudetakse tegeleda hulkadega 10-e piires;
- 10) ühealised õpilased võivad olla väga erinevad oma võimetelt ja oskustelt, kuid õppeprotsessis on nad rühmana üldjuhul juhitavad;
- 11) motoorse arengu ja igapäevaoskuste mahajäämuse tõttu vajavad mõned õpilased isiklikku abistajat;
- 12) sageli kaasnevad neuroloogilised, geneetilised või kehalised lisapuuded (epilepsia, PCI, autism jne). Esineda võivad käitumuslikud iseärasused.

1.4 Õpilaste lühikirjeldus, kellele rakendatakse hooldusõpet

Õpilased, kellele rakendatakse hooldusõppekava on raske või sügava intellektipuudega ja/või erinevate liitpuuetega. Õpilase areng ei ole eakohane üheski valdkonnas.

Hooldusõppel olevat õpilast iseloomustab:

- 1) imemis- ja haaramisrefleks on arenenud puudulikult, raskendatud on pilgu fikseerimine ja hoidmine, tingitud reflekside kujunemine on aeglane;
- 2) liikumisvõime (osaline) piiratus. Seetõttu on neil raske ümbritsevat tundma õppida;
- 3) puudulikud seosed eri aistingute vahel, mille tõttu ei kujune välja terviktaju;
- 4) piiratud orienteerumine ajas ja ruumis;
- 5) vähene verbaalne (või mitteverbaalne) suhtlusvõime (nt. osutavad reaalsele esemele ja/või piktogrammidele, kasutavad lihtsustatud viipeid või mõnda muud alternatiivkommunikatsioonivahendit). Kõnest arusaamine on piiratud, kuid võivad mõista igapäevaeluga seoses olevaid korraldusi;
- 6) sotsialiseerimise protsessis on vastastikune mõjutussuhe puudulik;
- 7) motoorsete võimete arengu ja eneseteeninduslikes oskuste mahajäämus. On võimelised väga vähesel määral või üldse mitte hoolitsema oma põhivajaduste eest. Esinevad probleemid söömise, riietumise ja puhtusepidamisega, istumisasend on sageli tasakaalutu, käe ja silma koostöö puudulik;
- 8) tähelepanu on väga lühiajaline;
- 9) võimed õpivaldkondades on väga erinevad;
- 10) ühealistel õpilastel on oluliselt erinev võimete ja oskuste tase;
- 11) õppeprotsessis on rühmana raskesti juhitavad;
- 12) lisapuuetena võivad neil esineda:
  - neuroloogilised seisundid (PCI jt);
  - autism või autistlikud jooned;

- meelepuuded;
- erinevad kroonilised haigused (epilepsia, diabeet, ainevahetushaigused jne).

1.5 Õppekava lähtealus

Meie kool on eriliste inimeste kohtumise koht, mille keskmes on isiksuste areng ja üksteiselt õppimine pidevalt muutuv maailmas.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ja eesmärgid

2.1 Õpetuse põhiülesanne

... on aidata kujuneda isiksusel, kes tuleb eluga toime võimalikult iseseisvalt (kõigi rakendatud õppekavade õpilased), teeb võimetekohast tööd võttes vastutuse enda elukäigu kujundamise eest (reeglina lihtsustatud õppe, vähem toimetulekuõppe õpilased).

Eelnevast tulenevalt peab Porkuni Kool oluliseks õppekorralduses – ja õppesisus järgnevaid põhimõtteid:

- soodustada läbi õpilase tundmaõppimise ja tema individuaalsuse arvestamise kaudu igakülgset arengut;
- kujundada sotsiaalse toimetuleku (enesekasvatuse, sallivuse väärtustamine jm) oskusi ja hoiakuid;
- luua valmisolek õppeks (sh kutsealaseks) elukaarel;
- väärtustada kodu ja kooli head koostööd.

Õppekava aluseks on õpilase üldine areng, mis on ka erivajadusega õpilase puhul kantud lapse arengu üldistest seaduspärasustest.

Laiendatult mõistame õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid järgnevalt:

a) Terviklikkus. Õppekeskkonda kohandades püütakse saavutada õpilase vaimse, hingelise ja füüsilise arengu terviklikkus. Terviklik õppetöö tähendab seda, et üksikute valdkondade ja teemade üksteisele järgnevus moodustab ühtse süsteemi. Õpetamine peab toimuma aste-astmelt süveneval tasemel, st. kontsentriselt. Kõike, mida laps õpib, peab olema võimalik rakendada väljaspool vahetut ümbrust.

b) Individuaalsus. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse õpilaste võimeid ja individuaalseid iseärasusi saada oma võimetele vastav haridus. Teadvustatakse õpitegevuste struktuuri sh kavandamist ja enesekontrolli. Arvestatakse, et korrigeerimist vajab tunnetustegevus, kõne, tunde- tahtevald ja sotsiaalsed suhted. Õpetamine põhineb kõikide õpilaste arengutaseme ja arengupotentsiaali väljaselgitamisel. Õppekorralduses ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest valdkonniti, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja individuaalseid iseärasusi.

d) Demokraatia ja humaansus. Iseseisva elu oskuste eelduseks on humaansed hoiakud. Koolikultuuri kaudu teadvustatakse tolerantsi/sallivust ja omandatakse ühiseluks olulised harjumused ja oskused. Osaletakse demokraatlikul printsiibil ja vastavalt oma võimalustele koolielus. Enam pööratakse tähelepanu oma võimaluste ja piirangute teadvustamisele, sallivusele ning kaaslaste mõistmisele.

e) Jõukohasus. Õppeülesandeid rakendatakse nii klassile tervikuna, kui ka igale õpilasele individuaalselt kasutades sobilikke eripedagoogilisi meetodeid. Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava. Õppeülesanded valitakse õpilase potentsiaalset arenguvalda arvestades: need nõuavad pingutust, kuid abi korral on jõukohased. Õpilaste aktiveerimine eeldab konkreetset eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Oluline kujundada õpilase võimalikult iseseisev tegutsemine olemasolevate võimete piires. Hooldusõppes võtavad õpilased koostegevuses võimetekohaselt osa oma tegevuse jaoks vajalike vahendite valikust ja suudavad neid vähevarieeruvus situatsioonis kasutada.

f) Praktiline tegevus. Õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele võimalikult reaalses keskkonnas. Õppeprotsessis suunatakse õppeülesandeid täitma praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu koostöös, eeskujuga järgi, näidise põhjal ning (lihtsa) sõnalise selgituse alusel. Praktiliste oskuste omandamisel toetatakse teistes ainetes omandatud teadmiste ja oskuste. Seosed kujunevad üldõppe, läbivate teemade, õppeülesannete kaudu. Praktilise tegevuse baasil areneb suhtlemine ja kogemustele (mälu kujutlustele) toetuv vaimne tegevus, kujunevad tunnetustegevuse oskused. Õpetamine ja kasvatamine toimub jõukohase praktilise tegevuse käigus võimalikult reaalses keskkonnas. Eesmärk on, et õpilased omandaksid jõukohased praktilised oskused igapäevastes

situatsioonides toimetulekuks. Hooldusõppes toetub õpetamine õpilase sensomotoorsele arengule (taju ja liigutuste seos) ning harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude /osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana..

g) Koostöö. Oluline on õpetaja ja õpilaste emotsionaalne kontakt, õppe jõukohasus, heatahtlik ja toetav miljö. Peame oluliseks mitmesuunalist koostööd- koolisisene, lapsevanematega, teiste organisatsioonidega (kutseõppe korraldajad, valla või linna esindajatega, tavakoolid jne). Õpioskuste kujundamist soodustavad kõigi lapsega töötavate täiskasvanute ja lastevanemate ühised nõudmised.

h) Soodustav keskkond. Porkuni Kooli õhustik toetab õpilast läbi täiskasvanu eeskuju, heatahtlikkuse ja järjepidevuse.

i) Õppekava avatus. Õppekava on avatud muutustele ühiskonnas. Kool koostab oma õppekava, lähtudes riiklikust õppekavast, arvestades kooli eripära ja võimalusi. Üldised arengueesmärgid konkretiseeritakse kooli õppekavas valdkondade kaupa. Õpilase arengu eesmärgid kajastavad individuaalsed õppekavad.

2.2 Õpetuse üldeesmärgid

2.2.1 Õppe üldeesmärk lihtsustatud õppes

... on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- on heatahtlik iseenda, perekonna, kooli ja kaaslaste suhtes;
- mõistab enda ja kaasinimeste erisusi;
- tuleb toime sotsiaalsetes suhetes, lähtudes ühiskonna põhiväärtustest;
- väärtustab terveid eluviise ning ka tegutseb füüsilise ja vaimse tervise nimel;
- hoiab loodust ning tegutseb keskkonda säästes;
- oskab ja tahab teha koostööd- nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- püüab mõista asjade-olendite-nähtuste tähendust ja seoseid leides lihtsat teavet (sh Internetist);
- tahab ja oskab (vaadelda, kuulata, kõnet mõista, kõnelda, lugeda, kirjutada, arvutada) õppida;
- mõistab töö vajalikkust, oskab rakendada põhilisi tööoskusi, leida tööd.
- märkab ilu ning hoiab ja loob kunsti;
- omab teadmisi Eesti ja teiste riikide kultuuridest ja hindab neid võimalikult eelarvamustevabalt.

2.2.2 Õppe üldeesmärk toimetulekuõppes

... on aidata kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- teadvustab ennast (mina) ja kaasinimesi (mina-meie-teised);
- orienteerub igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides, täidab õpitud ohutusnõudeid ja küsib vajaduse korral abi;
- mõistab talle suunatud lihtsustatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid;
- oskab ennast väljendada omandatud keeleüksuste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- mõistab ja väljendab erinevaid tundeid ja emotsioone;
- suhtub hästi iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse;
- järgib võimetekohaselt ühiskonnas tunnustatud sotsiaalseid norme, hoidub vägivallast;
- järgib võimetekohaselt oma tervise hoidmise põhimõtteid;
- hoidub loodust kahjustamast;
- mõistab kuuluvuse (*oma – võõras – ühine*) tähendust;
- mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab alluda töödistsipliinile; teeb jõukohast tööd;
- on võimalikult iseseisev ja oskab teha valikuid igapäevaelus sh vaba aja sisustamisel;
- tuleb toime võimetele vastavate lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisesannetega.

2.2.3 Õppe üldeesmärk hooldusõppes

2.2.3.1 Hooldusõppe põhieesmärk on sügava ja raske intellektipuudega lapsel olemasolevate

funktsioonide ja oskuste säilitamine ja arendamine, et tagada harjumuspärases keskkonnas tema potentsiaalile vastav järjest iseseisvam toimimine.

2.2.3.2 Arendamise eesmärk on aidata kujuneda kodanikul, kes vastavalt oma arengutasemele õpib tajuma oma keha; oskab õpitud moel märku anda oma põhivajadustest ja soovidest ning oskab neid kas iseseisvalt või abiga rahuldada; omandab ja oskab kasutada verbaalseid, mitteverbaalseid ja/või alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid oma võimete piires.

2.2.3.3 Luua õpilase individuaalseid iseärasusi arvestav õpikeskkond, mis loob aluse õpilase reaalsele edukusele.

2.2.3.4 Õppeprotsessi käigus õpivad õpilased oma võimete ulatuses:

- tunnetama (ära tundma) ümbritsevat keskkonda ja tuttavas olukorras harjumuspäraselt käituma;
- märku andma oma vajadustest ja väljendama vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistama positiivseid emotsioone;
- omandama lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- sooritama omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga, positiivselt suhtuma abistaja tegevusse (suunamine, füüsiline abi);
- tegutsema koos juhendajaga, osalema toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- sooritama praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

Õppe tulemusi jaotame tinglikult neljaks (õpioskused, suhtlemisoskused, ainealased oskused, praktilised- ja tööoskused) ning nende oskuste edasiandmine ja/või vilumuste/pädevuste kujundamine on Porkuni Kooli kõikide töötajate põhiülesandeks.

2.3 Õppe ja kasvatuse rõhuasetused

2.3.1 Lihtsustatud õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

2.3.1.1 Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog.

2.3.1.2 Õpetuse põhitaotluseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusel orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse.

2.3.1.3 Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhtel: kontakt ja koostegevus täiskasvanuga (õpetaja/kasvataja), koostegevus klassikaaslastega, osalemine õpitud süžee mängudes ja dramatiseeringutes.

2.3.1.4 Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega.

2.3.1.5 Väärtuskasvatuses kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA.

2.3.1.6 Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusku ja käitumist õpilase rollis.

2.3.1.7 Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis 2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 2) eristab oma-võõrast-ühist;
- 3) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- 4) märkab ilu;
- 5) kuulab ja vastab küsimustele;
- 6) kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;

- 7) osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes);
- 8) käitub tuttavas situatsioonis viisakalt;
- 9) hindab käitumisakte *õige/vale-*, *meeldib / ei meeldi-* tasandil;
- 10) oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses *õige/vale-* põhimõttel;
- 11) täidab ülesanded koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi;
- 12) selgitab mõisteid *ööpäev* ja *aastaajad*;
- 13) leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel);
- 14) vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;
- 15) eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- 16) võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- 17) viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- 18) väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- 19) kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
- 20) loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 21) arvutab 20 piires.

2.3.2 Toimetuleku õppe ja kasvatus e rōhuasetused I kooliastmel (1.–3. klassis)

2.3.2.1 Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille baasil areneb tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Õpetamise ülesanne on õpilaste tajuprotsesside arendamine. Õpilasi õpetatakse kuulama, jäljendama, vaatlema, eristama ning ennast võimetekohaselt väljendama. Eriti oluline on õpetada õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel toime tulema ilma lähedase täiskasvanu abita, õpetada eneseteenindamise alusoskusi. Kasutatakse tervikõpet (üldõpetuslik tööviis), samuti praktilisi tegevusi ja didaktilist mängu (mänguõpetus). Rōhuasetus on oma MINA teadvustamisel. Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine läbi koostegevuse ja matkimise.

2.3.2.2 Taotletavad üldpädevused 1.-3. klassis.

I kooliastme (3. klassi lõpuks) õpilane eeldatavasti:

- 1) eristab objekte ja nende kujutisi värvuse, suuruse ja/või funktsiooni järgi;
- 2) toetub igapäevategevustes olulistele orientiiridele (helid, pildid, värvid jne);
- 3) tajub lihtsamaid ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval);
- 4) tegutseb lihtsate korralduste ja eeskuju järgi;
- 5) oskab esemega tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- 6) tunneb ära õpitud sümbolid objektide, sündmuste ja tegevuste tähistamiseks;
- 7) teab mõningaid üldistavaid sõnu;
- 8) teab enda ja oma lähedaste nimesid;
- 9) orienteerub ööpäevarütmis;
- 10) otsib kontakti täiskasvanute ja kaaslastega;
- 11) suudab oma põhivajadusi ja soove väljendada lihtsate keeleliste või alternatiivsete vahenditega (sõnad, baaslausungid);
- 12) oskab tuttavates situatsioonides kasutada õpitud käitumismalle;
- 13) hindab tuttavaid tegevusi ÕIGE-VALE põhimõttel;
- 14) valdab eneseteenindamise baasoskusi;
- 15) tunneb ära oma asjad;
- 16) säilitab suunatud tähelepanu õppimise ajal (kuni 3 min);
- 17) reageerib korraldustele adekvaatselt;
- 18) säilitab töömälu 2-3 objekti järjestuse;
- 19) lahendab abivahendeid kasutades praktilisi ülesandeid tuttavates tingimustes;
- 20) rühmitab objekte tajutavate tunnuste alusel;
- 21) oskab tuttavates situatsioonides märgata ohte ja hoidub neist.

2.3.3 Hoolduse õppe- ja kasvatus rõhuasetused I arengutasemel

2.3.3.1  ppetegevuse sisu ja vorm on maksimaalselt seotud reaalse situatsiooniga.

Esimesel arengutasemel orienteerub õpilane ümbritsevas (sh kontakti loomine) ja iseendas aistingute tasandil. Eesmärk on arendada tunnetust eri meeltega:

- Kuulmine (H aaleline aktiivsus, h alitsemisele ergutamine, h aale tekke stimuleerimine. Sõna tajumine signaali rollis (pidev kordamine) ja sümbolina (sõna ja eseme koosesitus).
- Nägemine/Kompimine ( ksikute tunnuste suunatud märkamine: ere valgus, liikuv objekt, heli, m ra, objekti pind (temperatuur, sile/krobeline jne). Oma keha puutetundlikkuse arendamine).

Tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks on mootorika areng: passiivsed liigutused koostegevuses ja imiteerimise järgi, esemete haaramine, hoidmine ja lahtilaskmine, omandatud liigutusstereot upide mitmekesistamine. Objektide jälgimine, liigutuste suuna, amplituudi, rütmi ja tempo muutmine. Liigutusi ja toiminguid sooritatakse abiga, koostegevuses, mõningal m aeral imiteerides või iseseisvalt (nt manipuleerimine esemetega, võimetekohane tegutsemine tuttava abivahendiga).

Oluline on positiivsete elamuste esilekutsumine ja selle kestuse pikendamine (f usiline kontakt, naeratus, toon).

2.3.3.2 Taotletavad  ldp devised

I arengutaseme lõpuks õpilane eeldatavasti:

- märkab läheduses olevaid objekte; tunneb ära temaga tegelevad inimesed;
- tajub lähiümbruses asetsevaid objekte (sh erisugusel taustal);
- sooritab stereot upseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel;
- hoiab k ttepandud esemeid; haarab esemeid, ( he/kahe käega), manipuleerib nendega ja laseb käest lahti;
- tunneb enamasti ära tuttavad žestid;
- reageerib kontaktile (h al, puudutus, sõna) liigutuste, žestide ja h alitsustega, otsib mõnikord kontakti;
- annab märku mõnest oma p hivajadusest;
- suudab suunatult säilitada tähelepanu (rohkem kui 2 sek);
- stereot upsetes situatsioonides märkab talle suunatud kontaktip udlust, reageerib adekvaatselt intonatsioonile,  estidele ja mõnele tuttavale sõnale;
- sooritab mõnda eneseteeninduseks vajalikku liigutust f usilise abiga.

2.3.4 Lihtsustatud  ppe- ja kasvatus rõhuasetused 3.–5. klassis

2.3.4.1 Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, hakkab kujunema sisek ne, areneb elementaarne verbaalne mõtlemine. Sisek ne kujunemine võimaldab arendada õpitegevuse kavandamist-reguleerimist: orienteerumine ülesandes, planeerimine, algoritmide valik ja kasutamine, enesekontroll.  pioskuste seisukohalt on oluline õppeülesannete teadvustamine, st oma tegevuse refleksioon.

2.3.4.2 P hitaotluseks on kujundada õpilase roll ja õpioskused, h alestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.

2.3.4.3  ppekavaterviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE/KODUKOHT (paikkond).

2.3.4.4 Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis ja tekstiloome, vaatlus- ning v rdlusoskus jne omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada ainealaste teadmiste ning t ooskuste omandamiseks.

2.3.4.5 V artuskasvatuses on esikohal k itumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalnormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.

2.3.4.6 Oluline on kujundada ja toetada õpilase rolli ning valmistada õpilasi ette uute õppeainete (sh t o petuse)  ppimiseks alates 6. klassist.

2.3.4.7 Taotletavad  ldp devised 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast;
- 2) alustab ja jätkab dialoogi;

- 3) käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid;
- 4) arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- 5) kirjeldab oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- 6) hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- 7) väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- 8) mõistab omandisuhteid OMA – VÕÖRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt;
- 9) eristab fantaasiat ja reaalsust;
- 10) hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis, hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- 11) täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- 12) õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös;
- 13) kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- 14) kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- 15) kasutab õpitud enesekontrollivõtteid (resultaadi kontroll, operatsiooniline kontroll);
- 16) mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõnes;
- 17) vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud;
- 18) eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- 19) loeb jõukohast õppeteksti ladusalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette;
- 20) vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt.

2.3.5 Toimetuleku õppe- ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmel (4.–6. klassis)

2.3.5.1 Juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, suureneb mälu kujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Areneb kaemuslik-praktiline mõtlemine lõimunult kujundiliste elementidega.

Põhitaotlus on kujundada baasoskuste harjumuslik sooritamine, arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine, oma tegevuse kommenteerimine verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega.

Rõhuasetus on oma MINA teadvustamisel, suhetel MINA/MEIE.

Õppetöös rakendatakse valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Areneb kõrvuti ja koosmäng, õpitakse situatsioonimängu kaudu. Õpetamine muutub ainekeskseks, järk-järgult suureneb aineõpetusele kulutatav aeg.

Oluline on õpetada õpilast tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema. Tehakse algust lihtsa töö oskuste õpetamise ning harjutamisega. Õpitegevust ja käitumisakte motiveeritakse meeldiva õpikeskkonna loomisega. Antakse positiivne hinnang tegevuses osalemisele.

2.3.5.2 Taotletavad üldpädevused 4.-6. klassis

II kooliastme (6. klassi lõpuks) õpilane eeldatavasti:

- 1) võrdleb ja rühmitab esemeid 1-2 tunnuse alusel, eristab tüüpilisi tunnuseid juhuslikest;
- 2) oskab kuulata ja vastata küsimustele;
- 3) orienteerub ööpäeva rütmiga seotud tegevustes, teab nädalapäevade ja aastaegade nimetusi;
- 4) oskab rääkida oma tegevusest selle sooritamisel, täita igapäevaeluga seotud korraldusi;
- 5) teadvustab objekti asukohta ruumis teiste objektide suhtes;
- 6) osaleb jõukohaselt ühistegevuses;
- 7) meeldetuletamisel hoiab korras oma välimuse ja koolitarbed;
- 8) väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove, palub vajadusel abi;
- 9) oskab astuda kontakti tuttava inimesega;
- 10) oskab viisakalt käituda koolis ja avalikes kohtades;
- 11) oskab täiskasvanu abiga hinnata ja mõista konfliktsituatsiooni;
- 12) sooritab tuttavaid ja jõukohaseid tegevusi iseseisvalt;
- 13) sooritab eneseteeninduse toimingud vastavalt omandatud kogemusele;
- 14) oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile;
- 15) hindab tuttavaid tegevusi ÕIGE-VALE, MEELDIB-EI MEELDI põhimõttel;

- 16) oskab tuttavates situatsioonides märgata ohte ja hoidub neist;
- 17) säilitab õppeülesannete täitmisel tähelepanu (kuni 5 min);
- 18) säilitab töömälu 3-5 objekti järjestuse;
- 19) lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid tuttavates tingimustes tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades.

2.3.6 Hoolduse õppe – ja kasvatus rõhuasetused II arengutasemel

2.3.6.1  ppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga, tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi.

II arengutasemel on õpilaste juhtivaks tunnetustegevuseks (tajule toetudes) kohanemine ümbritsevaga ja oma keha seisundi tajumine. Tähelepanu, taju, mälu ja m tlemisoperatsioonid on mitmekesisunud (võrreldes I arengutasemega) taju hikute eri tunnuste mahu ja kvaliteedi suurenemisega (nt tähelepanu hoidmine, eseme funktsiooni tajumine, suurema hulga objektide äratundmine).

Liigutuste sooritamisel (eeskuju järgi, vajaduse korral koosliigutused, žestide ja sõnaga suunatud liigutused) suureneb õpetaja/kasvataja kõne saatev roll (täiskasvanu kõne mõistmine-lausung kuni 3 sõna). Esemete hoidmiselt (suunamata tegutsemine) liigutakse koordineeritud silma- ja k eliigutuste samaaegne seostatud tegevuste (mõnede vahendite kasutamine) suunas.

II arengutasemel on r huasetus õpilase kaasamisel lihtsasse koostegevusse, eneseteenindusse, jõukohaste osatoimingute/operatsioonide sooritamine abiga, mõnede sooritamine iseseisvalt.

II kooliastme õpilane on suhtlemisel aktiivsem (kasutades talle sobivamaid suhtlusvahendeid): annab teada oma vajadustest, soovib astuda kontakti, vastab õpetajale/kasvatajale; osutab objektile või tegevusele).

2.3.6.2 Taotletavad  ldp devused

II arengutaseme lõpuks õpilane eeldatavasti:

- 1) märkab ja tunneb ära 2–3 objekti hulgast mõne tuttava objekti;
- 2) tajub objekte eri meeltega, märkab 2–3 eristavat tunnust;
- 3) sooritab varieeruvates situatsioonides stereot upseid liigutusi ja tegevusakte koostegevuses ja imiteerimise teel, suudab seostada silma- ja käeliigutusi (vajaduse korral suunatult);
- 4) kasutab tuttavat tegevusvahendit stereot upsetes ja v hevarieeruvates tingimustes;
- 5) reageerib enamasti adekvaatselt suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele ( estid, sõnad, pildid jne);
- 6) reageerib alternatiivsetele suhtlemisvahenditele või lihtsale situatiivsele kõnele võimetekohaselt;
- 7) annab oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) arusaadavate keeleliste ja/või alternatiivsete vahenditega märku;
- 8) suudab koostegevuses valikuliselt tähelepanu suunata;
- 9) reageerib adekvaatselt intonatsioonile,  estidele ja mõnele tuttavale sõnale/lausungile tegevussituatsioonides;
- 10) osaleb eneseteeninduses, sooritab mõningaid jõukohaseid operatsioone/osatoiminguid.

2.3.7 Lihtsustatud  ppe ja kasvatus rõhuasetused 6.–7. klassis

2.3.7.1 Laste juhtivaks tunnetusprotsessiks on endiselt mälu. Verbaalse mõtlemise areng võimaldab mõista lihtsamaid teooriaid, süstematiseerida praktilisi ja vaimseid kujutlusi.

2.3.7.2 Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja t oharjumuste kujundamine, rollisuhtlemise teadvustamine.

2.3.7.3  ppekavaterviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/KODUKOHT-suhted EESTIGA.

2.3.7.4  pilased omandavad ladusa lugemisoskuse ning koostavad kirjalikke l hitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb t  petuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoskuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.

2.3.7.5 V artuskasvatuses on olulisel kohal suhtlusprobleemide lahendamine ning viisakas ja reeglitekohane käitumine erinevates situatsioonides.

2.3.7.6 Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja tövõtete integreerimine eri õppeainetes.

2.3.7.7 Taotletavad üldpädevused 6.–7. klassis

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) lahendab konflikte rahumeelselt;
- 2) selgitab rahulikult oma seisukohta kaaslastele;
- 3) täidab ühistegevuses erinevaid ülesandeid, käitub vastavalt rollile;
- 4) käitub viisakalt, tunneb kombeid;
- 5) tegutseb vastavalt päevakavale;
- 6) tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja järgib neid;
- 7) hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest;
- 8) kirjeldab oma käitumist, hindab seda ja vajaduse korral korrigeerib;
- 9) mõistab töö vajalikkust;
- 10) kasutab õpioskusi ja tuttavaid abivahendeid;
- 11) oskab märgata oma õpiraskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- 12) täidab õpitud erialal tööülesandeid, kasutab juhendaja abi;
- 13) valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: formuleerib ülesande, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust;
- 14) teeb vaatluse põhjal järeldusi;
- 15) kirjeldab oma praktilist ja vaimset tegevust;
- 16) loeb ladusalt, hangib informatsiooni oma teadmistele vastavast tekstist;
- 17) loeb lihtsat plaani, kaarti, tabelit;
- 18) teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast;
- 19) valdab emakeele praktilist grammatikat, st mõistab ja kasutab süntaktilisi konstruktsioone nende tähendust arvestades.

2.3.8 Toimetuleku õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmel (7.–9. klassis)

2.3.8.1 Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll ja kujuneb osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine. Tähelepanu hoidmist soodustab harjumustele toetuv tegevus. Põhitaotlus on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus ja õpitud tegevustes. Õppetöös rakendatakse jätkuvalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi, õpilast suunatakse oma tegevust kommenteerima verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega.

Kujundatakse lihtsa töö oskusi, süvendatakse iseseisvust töö sooritamisel.

2.3.8.2 Taotletavad üldpädevused 7.-9. klassis

III kooliastme (9. klassi lõpuks) õpilane eeldatavasti:

- 1) tunneb kirjelduste järgi ära tuttavaid objekte ja sündmusi;
- 2) teadvustab objekti asukohta ruumis;
- 3) sooritab erinevates tingimustes harjumuspäraseid tegevusi iseseisvalt;
- 4) orienteerub aastarütmis ja kellaajas;
- 5) suudab oma soove ja vajadusi väljendada õpitud kommunikatsioonivahendite abil;
- 6) oskab raskuste puhul abi paluda ja seda kasutada;
- 7) tunneb tuttavaid majapidamisriistu ja oskab neid sihipäraselt kasutada;
- 8) hoiab (meeldetuletamisel) kodus ja koolis puhtust ja korda;
- 9) teeb lihtsamaid majapidamistöid;
- 10) suudab tegutseda vastavalt päevakavale;
- 11) oskab valida vaba aja sisustamise võimaluste vahel ja tegutseb vastavalt sellele;
- 12) suudab kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades;
- 13) käitub ümbritsevaid inimesi arvestavalt ja tunneb olulisemaid käitumisnorme;
- 14) hoidub loodust kahjustamast;
- 15) hoidub vägivallast, suudab vajaduse korral enda eest seista;
- 16) oskab suhelda tuttavas situatsioonis vastavalt rollile nii täiskasvanute kui ka kaaslastega;
- 17) oskab tuttavates situatsioonides sobivalt käituda, lähtudes motiividest TAHAN – ON VAJA – PEAB ja reeglitest TOHIB – EI TOHI;

- 18) hindab õpitud tegevusi ÕIGE-VALE, MEELDIB-EI MEELDI põhimõttel;
- 19) oskab õpitud situatsioonides märgata ohte ja vältida neid;
- 20) suudab jõukohaste õppe- ja tööülesannete täitmise ajal tähelepanu ümber lülitada ja säilitada;
- 21) oskab kirjeldada oma tegevust selle käigus ja hiljem, täita arusaadavaid korraldusi;
- 22) säilitab töömälu kuni 5 objekti järjestuse;
- 23) lahendab arusaadavaid praktilisi ülesandeid erinevates tingimustes tajuväljas olevaid abivahendeid kasutades;
- 24) rühmitab objekte ja nende kujutisi tajutavate tunnuste alusel (sh rühmitamise objekte, nende hulka ja aluseid muutes).

2.3.9 Hoolduse õppe – ja kasvatus rõhuasetused III arengutasemel

2.3.9.1. Õpitegevustest lähtuvalt luuakse varieeruv igapäevaelu arvestav õpikeskkond.

III arengutasemel hakkab õpilastel vähesel määral kujunema analüütiline tajumõtte, põimudes mälu kujutlustega. Seega suudab õpilane tajuda paremini objekte sõltuvalt keskkonnast ja nende varieeruvatest omadustest lähtuvalt. Eelnevast tulenevalt on tähelepanu, mälu ja mõtlemine struktuursem.

III arengutaseme põhitaotlus on omandatud praktilise toiminguhetla sooritamise variatiivsetes tingimustes (sama abivahend erinevas funktsioonis, erisugused vahendid samas funktsioonis, keskkond). Tegutsemisele ärgitatakse vajaduse korral lihtkorralduse, žesti, stimuleeriva kaasliigutuse, alustatud koostegevuse, piktogrammi vm alternatiivse kommunikatsioonivahendi abil.

III arengutasemel on rõhuasetus II arengutasemel omandatud oskuste täiustamisel ja uute, võimetekohaste osaoskuste/oskuste õpetamisel, õpilase kaasamisel eneseteenindusse: harjumuspäraste osatoimingute/operatsioonide seostamine toimingute ahelaks, osatoimingute iseseisva sooritamise osakaalu suurendamine, mõne omandatud toiminguhetla iseseisev sooritamine.

2.3.9.2 Taotletavad üldpädevused

III arengutaseme lõpuks õpilane eeldatavasti:

- 1) märkab ja tunneb oma kogemustele toetudes ära objekti selle funktsiooni järgi (sh varieeruvates tingimustes);
- 2) tajub objekte eri meeltega, märkab eristavaid tunnuseid;
- 3) koordineerib (vajaduse korral abiga) sõltuvalt tegevusest oma liigutusi ja liikumist ruumis;
- 4) kasutab tuttavat tegevusvahendit varieeruvates tingimustes;
- 5) reageerib adekvaatselt lähtuvalt situatsioonist suhtlemises kasutatavatele tuttavatele vahenditele (sh varieeruvates olukordades);
- 6) mõistab situatiivseid repliike ja vastab neile oma kogemuste ja suhtlemisvahendite valdamise (sh kõne arengu) taseme piires;
- 7) teatab arusaadavalt oma vajadustest (sh soovist kontakti astuda) keelelisi ja/või alternatiivseid vahendeid kasutades;
- 8) säilitab tähelepanu harjumuspärase tegevuses (mõnest osatoimingust koosnev ahel);
- 9) reageerib ja vastab adekvaatselt arusaadavatele korraldustele;
- 10) sooritab eneseteeninduseks vajalikke toiminguid omandatud oskuste piires iseseisvalt.

2.3.10 Lihtsustatud õppe ja kasvatus rõhuasetused 8.–9. klassis

2.3.10.1 Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.

2.3.10.2 Õpetuse põhitaotlus on õpilase sotsialiseerumine ühiskonnas: valmisolek eluks perekonnas, osalemiseks tööturul, jõukohaseks kutse- ja täiendusõppeks.

2.3.10.3 Õppekavateraviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/EESTI-suhted MAAILMAGA.

2.3.10.4 Väärtuskasvatuseks on esikohal demokraatia põhimõtteid (tolerantsust) toetava kodaniku kasvatamine, kes oskab ja tahab käituda sotsiaalsetele normidele vastavalt, püüab lahendada konfliktsituatsioone kokkulepete teel.

2.3.10.5 Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid.

2.3.10.6 Taotletavad üldpädevused 8.–9. klassis

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga;
- 2) esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega;
- 3) järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- 4) lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetiliselt või õiguslikult valedele ettepanekutele;
- 5) tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna;
- 6) hindab õigesti oma võimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus (sh tööturul);
- 7) teab nimetada oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab seista oma õiguste eest, lahendab konflikte seadusi ning moraalinorme arvestades;
- 8) arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest (sh perekonnas), tunneb vastutust oma tegude eest;
- 9) loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;
- 10) eristab vahendeid tarbekeemias ja füüsikas;
- 11) kasutab jõukohaseid teabevahendeid, teeb märkmeid (konspekteerib), koostab tarbekirja;
- 12) täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas;
- 13) teab kutseõppe võimalusi;
- 14) mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid;
- 15) mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud töövõtteid;
- 16) väärtustab praktilist tööd ja on omandanud valmisoleku kutseõppeks.

2.3.11 Toimetuleku- ja hooldusõppe õppe ja kasvatuse rõhuasetused lisa-aastatel.

2.3.11.1 Esimese (LA1) ja teise lisa-aasta (LA2) õppe alusdokumendiks on Vabariigi Valitsuse 16. detsembri 2010. a määrus nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava“ lisa 2 punkt 4.4, mis võimaldab lapsevanema avalduse ja õppenõukogu otsusega pikendada õpilase õppeaega kuni kahe õppeaasta võrra kuni 32 nädalatunni ulatuses igal õppeaastal. Täiendavate õppeaastate kohustuslike ja valikainete kohta koostatakse jätkuvalt õpilasele individuaalne õppekava.

Porkuni Kooli lisa-aastate peamine eesmärk õpilasele on sotsiaalsete ja praktiliste oskuste suurendamine läbi õppekava ainete ja tegevuste.

2.3.11.2 Õppetegevustega taotletakse, et õpilane:

- Jätkaks vastavalt võimetele õppekava pädevuste omandamist;
- Oleks valmis toetatud ametiõppeks;
- Omandaks oskuseid toetatud eluks;
- Oleks valmis osalema toetatud töös.

Lisa-aastate õppetegevused toetavad sotsiaalsete ja praktiliste ja tööoskuste arengut:

- arendavad suhtlemisvalmidust ja -oskusi;
- arendavad igapäevaeluks vajalikke praktilisi oskusi;
- õpetavad orienteeruma tööelu põhireeglites (distsipliin, ohutusnõuded, koostöö jm).

2.3.11.3 Porkuni Kooli hooldusõppekava lisa-aastate õppeaja peamine eesmärk õpilasele on vastavalt võimetele õppekava pädevuste omandamise jätkamine ja sotsiaalsete oskuste suurendamine läbi tegevuste. Lisa-aastate õppeaja õppetegevused arendavad suhtlemisvalmidust ja –oskusi ja igapäevaeluks vajalikke praktilisi oskusi.

2.3.11.4 Õppenõukogu teeb otsuse lapsevanema avalduse esitamise alusel sügisperioodi jooksul. Õppnõukogu võib lapsevanema taotluse jätta rahuldamata, kui

- õpilane on puudunud eelnevalt mõjuva põhjusega pikema aja jooksul koolist, mitte täites koolikohustust;
- tema käitumise- ja hoolsuse hinne on olnud korduvalt mitterahuldav.

Porkuni Koolis lisa-õppesse (LA1, LA2) vastuvõtu kokkulepitud üldiste arusaamade tutvustamist alustatakse süsteemselt II kooliastme alguses igal aastal eesmärgiga aidata vanemil/huvigruppidel jõuda läbi ümarlaudade, klassikoosolekute, arenguestluste kaudu lapse õpitase reaalsete hindamiseni võimalikult varajaseks tuleviku otsuste tegemiseks (Porkuni Kooli õpilaste vastuvõtmise ning koolist väljaarvamise tingimused ja kord, direktori 29.12.2021 käskkirjaga nr 1-2/22-Ü).

2.3.12 Lihtsustatud-, toimetuleku- ja hooldusõppe ja kasvatuse rõhuasetused kolmandal lisa-aastal (LA3).

2.3.12.1 PGS-i § 50 punktid 1-4 sätestavad, et kooli pidaja võib põhikoolis pakkuda lisaõpet lihtsustatud, toimetuleku ja hooldusõppe järgi **põhikooli lõpetanutele** ühel õppeaastal, millega võimaldatakse juhendatud õpet 1050 tunni ulatuses. Õppe eesmärk on pakkuda **täiendavat ettevalmistust ja tuge õppe jätkamiseks, minekuks toetatud tööle või tööturule**. Igale õpilasele koostatakse IÕK (nn üleminekuplaan), kus määratakse selle õpilase konkreetne õppe sisu ja tunniplaan. IÕK koostamisel arvestatakse õpilase teadmisi ja oskusi, õpilase ja vanema soove tulevase elu/haridustee kujundamisel ning kooli võimalusi. Soovituslikult tehakse koostööd õpilase koduvalla/linna sotsiaaltöötaja(te)ga põhikooli järgse elukaare kujundamisel. Nimetatud õppeaja üldpädevused kattuvad üldreeglina 9. klassi lõpetaja üldpädevustega.

2.3.12.2 3. lisa-aasta vajaduse otsustab õppenõukogu lapsevanema avalduse ja klassijuhataja põhjendatud ettepaneku alusel.

2.3.12.3 3. lisa-aasta üheks praktiliseks väljundiks võib olla koostööine õpe ametikoolide ja/või ettevõtetele.

2.3.12.4 Individuaalse õppekava loomist alustatakse hetkeseisu kirjeldamisega (õpilase vaatlus). Koostöös vanemaga fikseeritakse kirjalikult IÕK eesmärk ja üldsisu. Täpsustatakse ülesannete jaotus erinevate spetsialistide vahel ja lepitakse kokku tegevuskavas (olemasolevad oskused, arendatavad oskused, eeldatavad tulemused, hindamine) ja/või erisused õppe sisus (ka õppeajas, keskkonnas, õppevaras).

2.3.12.5 Lisa-aasta (LA3) tunnistus kattub klassitunnistusega (Studium väljatrükk ja õpitulemusi kirjeldav lisaleht).

3. Õpikeskkonna kujundamise alused (õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline).

Õpilast ümbritsevat keskkonda (kool, selles viibivad inimesed ja nende kujundatud sotsiaalne kliima), õppevara ja –vahendid, õppekäigul kogetu ning kodu tervikut) mõistame õpikeskkonnana.

Porkuni Kooli õppekeskkonna üldised alused on järgnevad:

- Suund õpetamiselt õppimisele ja õpetajalt õpilasele;
- Õpe kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist (märksõna „õppekoormus, õpiabi, nõustamine“);
- Õpikeskkond toetab praktilisi oskusi (märksõna „praktilised õppeained ja/või tegevused“);
- Õpikeskkond kujundab võimalikult õpilase iseseisvust ja aktiivsust (märksõna „väärtused/õppekäigud/kohtumised“);
- Õpikeskkond toetab süsteemselt õpetuse alusväärtusi (märksõna „väärtuste valikud“) - hoiab oma kooli vaimsust ning paikkonna/koolipere traditsioone;
- Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere.

4. Tunnijaotusplaan õppeaineti

4.1 Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan on järgmine:

Õppeained/klassid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	LA
Kohustuslikud õppeained										

Eesti keel (LA eneseväljendus)	7	9	8	8	7	6	6	6	6	3
Inglise keel					2	2	2	2	2	1
Matemaatika (LA tarbematemaatika)	4	5	5	5	5	5	4	5	5	3
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4	
Ajalugu						1	2	2	1	
Inimeseõpetus (LA perekonnaõpetus)	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2
Muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Tööõpetus (Meisterdamine)	2	2	2	2						
Keraamika/ Kodundus					2	2	2	2	2	2
Puutöö/Käsitöö/ telgedel kudumine					2	2	2	3	3	
Kutseõppe kursused/ tööpraktika									2	5-15
Sotsiaalsed pädevused (psühholoogia, kutseasuunitlus jm)										4
Valikõppeained										
Arvutiõpetus			1	1	1	1	1	1	1	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Nädalakoormus	20	23	24	25	28	30	30	32	32	32

4.1.1 Kooli õppekava lähtub põhiainetes (matemaatika, eesti keel, loodusõpetus, inimeseõpetus) „Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava“ soovituslikest ainekavadest). Porkuni Kooli õppekavas esitatakse ka valikõppeainete (rütmika, arvutiõpetus) ning tööõpetuse, kunstiõpetuse, kehalise kasvatus ja inglise keele ainekavad. Lisa-aastate õpitegevused on kirjeldatud punktis 5.4.

Ainete valimise põhimõtted:

- Lähtealus on Porkuni Kooli õpetuse põhiülesanne (punkt 2.1)
- Õppeainete maht ja sisu on alati täpsustatud konkreetse õpilase vajadustest lähtuvalt ja kooskõlas PGS-ga.
- (Valik) ainete loend peab tagama õppe tulemused neljas valdkonnas: õpioskused, suhtlemisoskused, ainealased oskused, tööoskused.
- Ainete loend kajastab kooli võimalusi.

4.2 Toimetuleku õppe tunniarvutusplaani on järgmine:

Õppeained	Õppetunde nädalas									LA 1-2	LA 3
	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9.		
Üldõpetus:											
Eluõpetus ¹	4	5	5	5	7	7	6	6	6	6 (4+2)	8 (4+4)
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	2	0
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	4	4	4	2	0
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	3	3	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Tööõpetus ²				2	2	5	5	7	7	15	17
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Valikõppeained							2	2	2	2	2

-tsükliõpe ³											
Lubatud koormus	20	23	25	25	28	30	32	32	32	32	32

¹ Eluõpetus: hommikusöögi valmistamine, kodundus, töö arvutiga.

² Tööõpetus: käsitöö/puutöö, kokandus, majandus, kohvik, puhastus, tööpraktika, köögipraktika.

³ Keraamika, poes käimine, puhastus, taimekasvatus, telgedel kudumine.

5. Õppe- ja kasvatus üldine korraldus

5.0.1 Porkuni Koolis toimub õppetöö eesti keeles. Õppetegevuse põhivorm on õppetund.

5.0.2 Rakendatakse reeglina traditsioonilist klassiõpet st kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel kasutades ainete lõimimise põhimõtet.

5.0.3 Õppetunnid (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõpe) toimuvad koolis või väljaspool kooli õppekäigu või ekskursioonina arvestades PGSSis sätestatud nõudeid õpilase suurima nädalakoormuse piiranguid ja õppeaasta pikkust.

- Õuesõpe on Porkuni Kooli õppekorralduse üks prioriteete, mida rakendatakse üldõpetuse tundide raames.
- Projekt- ja muuseumiõpe planeeritakse ja kajastatakse õppeaastati õpetaja/kasvataja tööplaanis.
- Ülekoolilised ja rahvusvahelised projektid/tegevused/üritused kavandatakse enne õppeaasta algust ja fikseeritakse reeglina üldtööplaanis. Need on kooskõlas õppekava õpitulemuste ja/või läbivate teemade eesmärkidega.

5.0.4 Õppeaasta koosneb kolmest õppeperioodist ning haridus- ja teadusministri poolt määratud koolivaheaegadest.

- õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva;

- õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega üldreeglina vastavalt HTM kehtestatud aegadel, kooli hoolekogu nõusolekul on võimalik teha muudatusi vaheaegade kestuses;

- kokkuvõtvalt hinnatakse kõiki õppeaineid õppeperioodide (trimestrite) kaupa;

1. sügisperiood kestab kalendriaasta 42. nädalani (kaasa arvatud).

2. talveperiood 44. nädalast uue aasta 10. nädalani (kaasa arvatud)

3. kevadperiood 11. nädalast 24. nädalani.

Õppeaasta täpse algus- ja lõpukuupäeva ning perioodide pikkused kinnitab õppenõukogu uue õa alguses.

5.0.5 Korrigeerivat ravivõimlemist rakendatakse 1.- 9 klassis vajadusel ühe kehalise kasvatus tunni arvelt.

5.0.6 Tööõpetuse tunnid võivad toimuda alates 6. klassist tüdrukutele ja poistele eraldi. Õpperühma koostamisel arvestatakse õpilaste vajadusi ja kooli võimalusi. Õppeperioodide piires võib vahetada õppegrupe nii, et tüdrukud omandavad baasteadmised puutöös ja poisid käsitöös. Sõltuvalt kooli võimalustest võib tööõpetuse erinevaid õppesisusid (keraamika, kodundus, käsitöö, puutöö, vaibakudumine) liita nii, et õpitulemused on vastavuses riikliku õppekava pädevustega õppeperioodides.

5.0.7 Porkuni Koolis pööratakse erilist tähelepanu tööõpetusele, kunstile ja muusikale, mis on õpilasele tunnetuslik-taastava mõjuga ning pakuvad üldises arengus reaalseid praktilisi oskusi iseseisvas elus.

5.0.8 Kutseõppe kursuseid organiseeritakse reeglina koostöös kutseõppeasutusega, mille õppekava õpiväljundeid (erialad) on võimalik sobitada õpilaste vajadustega ja/või kooli võimalustega.

5.0.9 Kool pakub vastavalt laste võimetele ja kooli võimalustele praktilise töö väljundeid: kooli territooriumi hooldamine (muru hooldamine; heki rajamine/hooldamine, võsa lõikamine, pinnase tasandamine, suusaradade korrastamine, töö kooliaias/kasvuhoones jms). Samuti rakendatakse võimalusel lisa-aastatel kooliväliselt tööpraktikat- tutvumine ettevõttes valitseva korrapärasuse, tööjaotuse, sotsiaalse keskkonna ja töörežiimiga.

5.0.10 Vajadusel/võimalusel rakendatakse alates 6. klassist loodusõpetuse ja/või tööõpetuse raames praktilise töö väljundit kooli kasvuhoones või aias.

5.1 Õppe- ja kasvatus korralduse erisused lihtsustatud õppes

5.1.1 Õppeprotsessi kirjeldatakse nelja perioodiga: 1-2. klass; 3-5. klass, 6-7. klass ja 8-9. klass, lisa-aasta.

5.1.2 Õppeaasta lõpul toimuvad lihtsustatud õppe klasside õpilaste taseme määramine õppeaineti (tasemetööd), millel on hindeline kvaliteet (vt kirjalike tööde hindamine). Tasemetöö on tagasisivaateline kokkuvõtte õpetajale (või vanemale) õpilase arengu hetkeseseisust, mis võib-olla üheks võimalikest alustest muudatustele õpilase edasises õppetöös. Tasemetöö hinded märgitakse Stuudiumisse peale kevadperioodi kokkuvõtvat hinnet ning seda arvestatakse aastahinde väljapanekul. Tasemetöö hinne kajastub õpilase klassitunnistusel.

1. Eesti keel 2.-8 klass
2. Matemaatika 2.-8 klass
3. Loodusõpetus 5.-9. klass

5.1.3 9. klassi lõpus toimuvad põhikooli lõpueksamid. Need korraldatakse järgmistes õppeainetes: eesti keeles, matemaatikas ja õpilase valikul aines, mida õpilane on kooli õppekava järgi õppinud (edaspidi valikeksam). Eksamid viiakse läbi vastavalt koolis kehtestatud korrale.

5.1.4 Vajadusel korraldatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele (PGS § 18, lõige 1).

5.1.5 Võõrkeelena õpetatakse inglise keelt.

5.1.6 Kehalise kasvatuse tunnid korraldatakse reeglina alates 4. klassist poistele ja tüdrukutele eraldi. Sõltuvalt vastava õppeaasta õpilaste individuaalsetest vajadustest, kogu kooli õpilasgrupi koosseisust ja kooli võimalustest tehakse otsus poiste ja tüdrukute tundide eraldamiseks kuni 6-nda klassini (kaasa arvatud) igal õppeaastal eraldi.

5.2 Õppe- ja kasvatuse korralduse erisused toimetulekuõppes

5.2.1 Õppeprotsessi kirjeldatakse nelja perioodiga: I kooliaste (1-3. klass); II kooliaste (4-6. klass), III kooliaste (7-9. klass) ja lisa-aastad.

5.2.2 Toimetulekuõppel olevatele õpilastele koostatakse individuaalne õppekava, milles keskendutakse ainekavades märgitud tegevustele ja teemadele.

5.2.3 Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineteks. Tööõppe ja valikainete sisu (näiteks arvutiõpetus, keraamika jms) valitakse vastavalt kooli võimalustele ja lastevanemate ning õpilaste soovidele. Tööõppe võib sisaldada tööpraktikat, mille üldine sisu kirjeldatakse kooli õppekava üldosas (Vt ka punkt 5.4.2).

5.2.4 Õppematerjalid valitakse ja koostatakse toimetulekuõppe üldosa ja ainekavade sisu ning nõudeid arvestades. Arvestatakse mõõduka intellektipuudega vastavas vanuses lapse psüühika, tegevuse ja suhtlemise tüüpilisi iseärasusi, individuaalse võimekuse ja iseärasuste variatiivsust. Oluliseks tuleb pidada tajutava õppematerjali konkretiseerimist ja diferentseerimist, mis loob baasi võimetele vastavaks rühmitamiseks. Kasutatakse arekeelseid tekste, graafilist materjali. Õpitoiminguid sooritatakse praktiliselt või materialiseeritult, visuaalselt, verbaalselt ja kombineeritult.

5.3 Õppe- ja kasvatuse korralduse erisused hooldusõppes

5.3.1 Hooldusõppes ei eristata kooliastmeid ja klasse. Õppe- ja kasvatusprotsessi kirjeldatakse arengutasemetena. Lähtuvalt võimetest võib õpilast kirjeldada valdkonniti erinevate arengutasemete alusel. Porkuni Kooli hooldusõppekavas kasutatakse termineid „esimese aasta õpilane“, „teise aasta õpilane“ jne, mis kajastavad õpilase osalusaega õppes.

5.3.2 Õpetamist planeeritakse 4 tegevusvaldkonnana, mis realiseerub praktiliste tegevuste käigus:

- 1) MOTOORIKA
  - a. üldmootorika;
  - b. peenmootorika;
- 2) SOTSIAALSED OSKUSED
  - a. sotsiaalsed eeluskused
  - b. eneseteenindus
- 3) KOMMUNIKATSIOON ;
- 4) KOGNITIIVSED OSKUSED

5.3.3 Eesmärgiks seatud õpitulemused erinevates tegevusvaldkondades esitatakse kolmel arengutasemel. Arengutasemete sisu on lahti kirjutatud peatükis ainekavades.

5.3.4 Tasemeid ei seota õpilase vanuse ja õppetöö pikkusega. Õppetöö korraldamine sõltub konkreetse lapse arengutasemest. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.

5.3.5 Õppetöö toimub õpperühmades, kus on tagatud individuaalne lähenemine, arvestatakse iga lapse arengutaset ja individuaalsust. Õpperühma kuulub 2-6 õpilast. Õppetööd rühmas viivad läbi õpetaja (eripedagoog) ja õpetaja abi(d).

5.3.6 Õppetundide arv nädalas on 20 tundi kõigil kolmel tasandil. Tunnid jaotuvad nädala lõikes vastavalt õpilase arengutasemele, sisaldades vajadusel ka teraapiatunde.

5.3.7 Arengutasemeid läbivateks põhimõteteks on:

- Õpilaste tajuprotsesside arendamine. Õpilasi õpetatakse kuulama, jäljendama, vaatlema, kompima, haistma, maitsma ning ennast väljendama (viibete, žestide, sümbolite ja lihtsamate sõnade abil).
- Eneseteenindusoskuste (söömine, joomine, pesemine, magamaminek, WC kasutamine) õpetamine;
- Lihtsate tööoskuste õpetamine;
- Elementaarse suhtlemisoskuse õpetamine (sümbolite, piktogrammide, suhtluspiltide jms arusaamis- ja kasutamisoskust).

5.4 Õppekorraldus lisa-aastatel (põhiliselt toimetulekuõppes)

5.4.1 Lisa-aastad ei ole määratletud riiklikku tunnijaotusega. Porkuni Kooli lisa-aastate õppekavasse võivad kuuluda põhikooli programmis olevad üldained, valikained ja tööõpe (sh kutsealast ettevalmistust hõlmavad ained või kursused).

5.4.2 Lisa-aastate tunnijaotusplaan koosneb kahest põhiosast, mille proportsioon tuleneb õpilase/õpilaste grupi individuaalsetest vajadustest ning kooli võimalustest. Nädalatundide mahust ca pooled on üldõpetuslikud ainetunnid ja pooled praktilised ainetunnid. Praktika teostatakse kooli õppeklassides, kooli aias, võimalusel ettevõtetes ja kutseasutustes.

Üldnimetus	Võimalik sisu
I Praktilised ained (praktiliste oskuste algõpe)*	Majandusõpe, kodundus, puutöö, taimekasvatus, käsitöö, toetatud töö ettevõttes, puhastuspraktika, hoolduspraktika, telgedel kudumine, keraamika, tööpraktika, kohvikupraktika, ehitustööd, sisseostude tegemine, lemmikloomade eest hoolitsemine vm.
II Üldõpetuslikud ained/	Sotsiaalsed pädevused (tervise- ja perekonnaõpetuse alused, ühiskonnaõpetuse alused, psühholoogia, kutseuunitlus jm), muusikaõpetus, rütmika, kehaline kasvatus, arvutiõpetus, eesti keel, matemaatika, käeline tegevus, eluõpetus.

* Praktilised ained võivad olla õppeaasta sees perioodipõhise jaotusega, sel juhul on õpilase tunniplaani märgitud nimetus „tsükliõpe“.

I Praktiliste õppeainete üldine õppesisu

- 1) **ehitustööd:** ohutusnõuded, mõõtmise alused, enamlevinud tööriistade käsitlemine, lihtsam maalritöö, abiga enamlevinud ehitusvahendite kulu arvutamine. Ehitusõpetuse praktiline väljund õpigrupi jaoks leitakse arvestavalt kooli vajadusi ja võimalusi;
- 2) **puhastuspraktika:** ohutusnõuded; koristusvahendid ja nende otstarve, kodukeemia, koristamise töövõtted;
- 3) **hoolduspraktika:** laste abistamine (voodite tegemine, riietumine, söömine, koristamine, koos mängimine, koos jalutamine);
- 4) **käsitöö:** ohutusnõuded, mõõtmise alused, õmblustarvikud; õmblusmasin, triikimine; heegeldamise/kudumise alused;
- 5) **puutöö:** ohutustehnika, mõõtmised, tislari töövõtted, tööriistade käsitlemine;
- 6) **kokandus:** ohutusnõuded, kulinaaria ja kondiitritöö alused; toiduainete tundmine; köögiseadmed; korrastus- ja puhastustööd;
- 7) **tööpraktika:** ohutusnõuded, õunte korjamine, õunamahla tegemine, prügi korjamine, kooli inventari pisiremont (toolid jms), jalgrataste hooldamine; õueala aastaajast sõltuvad korrastustööd.
- 8) **toetatud töö ettevõttes:** ohutusnõuded, tutvumine ettevõttes valitseva korrapärasuse, tööjaotuse, sotsiaalse keskkonna ja töörežiimiga;

- 9) **taimekasvatuse**: ohutusnõuded, aiatööriistade tundmine ja kasutamine, aias kasvavad taimed, mulla harimine, taimede hooldamine, toataimede hooldamine.
- 10) **telgedel kudumine**: ohutusnõuded, vaibakudumise põhimõtted, telgede rakendamine, labane kude, erinevad esemed;
- 11) **lemmikloomade eest hoolitsemine**: ohutusnõuded, kalad, Aafrika hiidteod
- 12) **majandusõpe**: firma loomise põhidokumendid (põhikirj, töövõtuavaldis, protokoll, aktsiad, allkirja kirjutamine); raha ringlemine(aktsiate müük, raha kassasse, poes toiduainete ostmine, toiduhinna arvutamine, toidu müümine, raha kassasse); palgalehe koostamine; tellimislehtede lugemine ja täitmine.
- 13) **poes käimine**: toidunimekirja koostamine retsepti järgi, tuttavas poes (toiduainete valdkondade kaupa: piima-,lihatooted, maiustused) toiduaine leidmine, toidu säilivuse ja kvaliteedi jälgimine, toiduhinna jälgimine (samatoote soodsam leidmine), abi küsimine klienditeenindajalt, kliendikaardi kasutamine, kassas rahaga maksmine, toidukauba kotti pakkimine.
- 14) **keraamika**: ohutustehnika, töövahenditega tutvumine, savi voolimise võtted (kätega voolimine, ussi tehnika, palli tehnika, rullimine, vormi kasutamine,), erinevate elementide liitmine, esemete viimistlemine, tööprotsessist aru saamine (valmistamine, kuivamine, eelpõletamine, värvimine, põletamine.
- 15) **kohvikupraktika**: tellimislehtede järgi soovide edastamine klientidele; viisakas kliendi teenindamine (palun, tänan, „teie vormi“ kasutamine); raha vastu võtmine ja arve esitamine, rutiinse töö harjutamine (koristamine, nõude pesemine, kohvi keetmine).

Kasutatakse vastavalt õpilaste võimetele ja kooli võimalustele muid praktilise töö väljundeid (nt hommikusöögi valmistamine).

II Üldõpetuslike ainete sisu

Üldharidusliku osa ained toetavad õpilase õppimisoskuste edasist arengut ja/või nende jätkuvat kasutamisoskust igapäevategevustes. Eesti keele ja matemaatika õppesisu on lisatud ainekava õppesisu jaotusena (toimetulekuõppe lisa-aastate ainekavad). Eesti keele ja matemaatika õpitulemuste taseme kõrgendamine/madaldamine lähtub õpilase individuaalsest arengust.

Muusikaõpetuse, kehalise kasvatuse ja rütmika õppesisu vastab Porkuni Kooli õppekavas esitatud vastavate ainete õppesisule. Varieeruvad õppevahendid ja õppemeetodid: arvestatakse õpilaste vanusest tulenevate emotsionaalsete/sotsiaalsete vajadustega.

5.4.3 Õpetus on suunatud grupis töötamisele, mis toetab lisa-aastate õppeaja üldist eesmärki.

5.4.4 Lisa-aastate hindamise alus ühtib lihtsustatud- ja toimetuleku riikliku õppekava hindamise korraldusega.

6. Pädevuste kujundamine Porkuni Koolis

1) Porkuni Koolis mõistetakse pädevust kui teadmistel, oskustel ja hoiakutel põhinevat suutlikkust teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida.

2) Õppekava taotleb õppeainepädevuste omandamise kaudu (enamasti mõõdetav/hinnatav) lisaväärtusena üldpädevuste ja valdkonnapädevuste (mittemõõdetav) omandamist /arendamist.

3) Pädevused kujunevad pere-kooli (kogu kool) koostöös (õppeainete vahendusel, tunni- ja koolivälises tegevuses, vanemate tegevuses). Nende kujundamise/arendamise võimalused on etapiti ja aineti erinevad.

6.1 Porkuni Kool peab oma igapäevases tegevuses oluliseks tegutsemist järgnevate üldpädevuste loomisel ja omandamisel:

1) väärtus- ja enesemääratluspädevus - suutlikkus tajuda oma seotust teiste inimestega, kultuuridega, loodusega, oskust hinnata inimsuhteid ja käituda vastavalt peres, lähikogukonnas, ühiskonnas ning tajuda vastutust;

2) tegevus- ja õpipädevus – võime end õppimisele häälestada, seada eesmärke, otsida vajalikku teavet, küsida abi, suutlikkus näha tegutsemisvõimalusi, neid osaliselt kavandada, valida tegevusvahendeid, hinnata oma tegevuste tulemusi; õppida koostevõimuses, eeskujuga ja/või näidise järgi;

3) suhtluspädevus - suutlikkus mõista teisi inimesi ja nende tõekspidamisi ning edastada oma mõtteid, tundeid, võime ära tunda ning lahendada konfliktini viivaid situatsioone;

6.2 Üldpädevuste kontekstis omandatud on võimalik subjektiivselt hinnata võrreldes eelnevat sisu rõhuasetustes kooliastmeti kirjeldatud eesmärkidega (punkt 2.3). Seetõttu siinkohal neid ei kirjeldata.

6.3 Valdkonnapädevused kujunevad seotult õppeaine- ja üldpädevustega. Porkuni Kooli ülesandeks on järgnevat valdkonnapädevuste arendamine.

1) looduspädevus - suutlikkus tajuda ümbritsevat keskkonda kui tervikut ehk orienteeruda loodusnähtustes, mõista inimese seost loodusega ja tunda seda ohustavaid nähtusi; Looduspädevust toetavad ainetena loodusõpetus, eesti keel, inimeseõpetus, tööõpetus ning läbivad teemad *Keskkond ja säästlik mõtteviis*;

2) sotsiaalne pädevus - mõista suhteid mina ja teised, mina ja seadused ja/või sotsiaalsed normid; muutuv keskkonnas sh mina ja tööandja. Sotsiaalset pädevust toetavad õppeainetena ajalugu, inimeseõpetus, eesti (vene) keel, tööõpetus, kunst, muusika ning läbivad teemad *Keskkond ja säästlik mõtteviis; Turvalisus; Tööoskuste kujunemine*;

3) tehnoloogiapädevus - suutlikkus igapäevaelus kohaneda muutuva tehnoloogiaga ning olmetehnikat ohutult ja säästvalt kasutada. Tehnoloogiapädevust toetavad õppeainetena tööõpetus, loodusained, kodundus, ajalugu ning läbivad teemad *Keskkond ning säästlik mõtteviis; Tööoskuste kujunemine, Teabekeskkond ja tehnoloogia*;

4) kultuuripädevus - suutlikkus ja soov praktiseerida erinevaid kunste (muusika, kujutav kunst, sõnakunst, tants, sportlik tegevus, meedia); positiivselt suhtuda maailma ja oma riigi kultuuripärandisse; suutlikkus nautida kunstiloomingut (sh muuseumi, teatrit, näitusi); oskus valida esteetilist tarbeeset, riietust, eneseväljendusvahendit (sh digitaalseid) ning pidada oluliseks töötulemi esteetilist välimust. Kultuuripädevust toetavad õppeainetena eesti keel, võõrkeel, ajalugu, muusika, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus ning läbivad teemad „Kultuuriline identiteet“.

5) matemaatikapädevus - suutlikkus orienteeruda võimetekohaselt hulkade, mõõtude ja arvude vahelistes seostes ja suhetes; koostada võrdusi ja sooritada aritmeetilisi tehteid; kasutada graafilisi sümboliteid, koostada ja lugeda mudeleid (skeeme); võrrelda ja rühmitada objekte eri tunnuste alusel, mõista ning teostada igapäevaelus vajalikke rahalisi toiminguid, kavandada eelarvet ja materjalikulu argitoiminguteks. Matemaatikapädevust toetavad õppeainetena matemaatika, loodusõpetus, eesti keel, tööõpetus, ajalugu ning läbivad teemad *Keskkond ja säästlik mõtteviis; Teabekeskkond ja tehnoloogia*.

6.4 Koolipere tegevuse põhialused üldpädevuste kujundamisel.

6.4.1 Väärtus- ja enesemääratluspädevuse kujundamisel:

1) Porkuni Kooli näo oluline kujundaja on õpetaja. Porkuni Kooli hariduslik käsitlus võimaldab igal õpetajal kaaluda selle vastavust oma tõekspidamistega ja leida sisemist valmisolekut neis kirjeldatud missioonilisi ülesandeid täita. See loob aluse õpetaja ja kooli vahelisele kahe-suunalisele partnerlusele.

2) Põhiväärtuste hoidmine on kõigi töötajate ülesanne (kokkulepitud alusväärtused). Nende üle arutletakse seoses õpilane-õpetaja; õpilane-õpilane; õpetaja-õpetaja; koolitöötaja-õpilane; lapsevanem-õpetaja jne;

3) Alati arutletakse põhiväärtuste üle konkreetses situatsioonis ning leitakse ühiseid lahendusteid, kuid eeskujuks oleme me üksteisele igapäevaselt;

4) Me väärtustame teineteist esteetilise koolikeskkonna kaudu ja püüame anda maksimumi enda igapäevategevustes kujundades seda ka õpilastes (kujutavate/kirjalike tööde vormistamine, näitused, koolivälised tegevused jne);

5) Peame oluliseks õpilastes enesehindamist (enda tugevuste ja nõrkade külgede märkamist) ja toetame seeläbi eneseusaldust.

6) Alusväärtuste kujundamiseks õppe-kasvatustöös on: kokkuleppeliselt valitud põhiväärtused ja seotud need TÕK läbivate teemadega. LÕK-s võimaldab see süsteemsemalt tegutseda ühe alusväärtusega läbi erinevate õppemeetodite ja õppeainete.

6.4.2 Tegevus- ja õpipädevuse kujundamisel:

1) toetatakse kõigiti iseseisva õppimise kujunemist (tegevusjada) ja lähtutakse teadmisesest, et see mida on õpilane võimeline iseseisvalt koostama/hindama/järel dama ei ole töötaja poolt ära tehtav;

2) Teadvustame õppimisenä õppimist elust enesest ja teiste poolt kogetut;

6.4.3. Suhtluspädevuse kujundamisel:

1) Minu arvamus on õige, kuid mitte parem teiste omast; Arvamusi ja hinnanguid nähtustele/olukordadele on erinevaid. Me püüame üksteist kuulata.

7. Läbivad teemad

7.1 Läbivate teemade käsitlemise üldised põhimõtted õppekavas.

1. Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu (hoiakud ja koostöö), põhinedes üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu (teemapäevad) ja keskkonna korraldusel ning toetavad seeläbi õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.
2. Porkuni Kooli kogu tegevus on korraldatud üldpädevuste kontekstis, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine. Ka õppetunnivälises tegevuses on peidus õppimisvõimalused ning üldpädevused koos lõiminguga (läbivad teemad) aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti.
3. Läbivate teemade üldine jaotus on kirjeldatud õppekavas, täpsemat meetodite valikut, teemade sisu ning ajalist käsitlemist kirjeldatakse õpetaja töökavas.
4. Õppekava üldised läbivad teemad on seotud toimetulekuõppekava nädalateemade (vt koduleht) jaotuse ja ajakavaga (ei ole rangelt sellega seotud), kuid on aluseks kogu kooli tegevuste planeerimisel.
5. Suuremad läbivate teemadega seotud projektid ja tegevused arutab läbi ja kinnitab õppeaasta tööplaanis õppenõukogu.
6. Läbivate teemade eesmärkide realiseerimiseks viiakse iganädalaselt üks ainetund läbi IKT vahendeid kasutades. Õpetaja tunniplaanis tähistatakse nimetatud ainetundi tähega
7. Teemaatilised rõhuasetused on kooliastmeti erinevad, arvestades õpilase elukogemusi.
8. Lähtutakse mina/meie suhtest ümbritsevaga: kodu, kodupaiga ja seal elavate inimestega, paikkonnaga, Eesti, Euroopa, maailmaga.
9. Eelistatud on õppevormide mitmekesisus, õppimine kogemuse kaudu: rühmatööd, projektid, ekskursioonid, arutelud, individuaalsed ülesanded, kodutööd, loovülesanded jne. Peame oluliseks õpetaja isiklikku eeskuju hoiakute ja töö- ning suhtlemisoskuste osas.

7.2 Porkuni Kooli õppekava läbivad teemad on:

- 1) Tööoskuste kujundamine;
  - 2) keskkond ja säästlik mõtteviis;
  - 3) teabekeskond ja tehnoloogia;
  - 4) turvalisus;
  - 5) kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes väärtustab omakultuuri ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
  - 6) väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist emotsionaalselt ning sotsiaalselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes tunneb üldtunnustatud väärtusi, järgib neid koolis ja väljaspool kooli.
- Läbivate teemade punktid 5 ja 6 realiseerumise on kirjeldatud jaotuses 6.4.1. ning jaotus 6.3 punktis 4 (tunnijaotusplaan).

Läbivad teemad on õppeainete lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad käsitlevad valdkondi, mis aitavad luua ettekujutust ühiskonnast ning toetavad õpilast erinevates olukordades toime tulema.

7.2.1 Läbiv teema „Tööoskuste kujundamine”

Nimetatud teema käsitlemise eesmärgiks on elukestva õppe põhimõtte väärtustamine õpilaste hulgas, mille parimaks tulemuseks on isiksus, kes teab erinevaid ameteid, oskab hinnata erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning teha otsuseid tulevase elu suhtes.

Taotletavad õpitulemused:

1.-2. klassi lõpetaja:

- 1) teab mõningaid ametid (seost tööga) ja nende tähtsust;
- 2) teab pereliikmete ametid;

3) mõistab töö tähtsust ja võtab tegevustest osa.

3.-5. klassi lõpetaja:

- 1) oskab sõnastada enda huvisid, soove;
- 2) saab aru teadmiste seosest ametiga;
- 3) oskab täiskasvanu abiga hinnata oma võimeid ja oskusi;
- 4) tunneb põhilisi igapäevaelus olevaid ameteid.

6.-7. klassi lõpetaja:

- 1) järgib koostööoskusi;
- 2) arendab oma õpi- ja suhtlemisoskusi;
- 3) oskab seada endale eesmärged ning tegutseda nende elluviimiseks;
- 4) leiab ametialast teavet ja arutleb töökeskkonna üle;
- 5) omab ettekujutust erinevatest ametitest ja nende muutumisest ajas;

8.-9. klassi lõpetaja:

- 1) omab teadmisi kohaliku tööturu kohta;
- 2) teab võimalusi edasiõppimiseks;
- 3) teab mõningaid töösuhteid reguleerivaid õigusakte;
- 4) hindab oma tööalaseid oskusi ja võimalusi tööturul;

7.2.2 Keskkond ja säästlik mõtteviis.

Läbiva teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks, sotsiaalselt aktiivseks inimeseks.

Taotletavad õpitulemused:

1.-2. klassi lõpetaja:

- 1) märkab ja lahendab täiskasvanuga igapäevaseid kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimusi;
- 2) osaleb õppekäikudes;
- 3) panustab võimetekohaselt koostöös klassikaaslastega looduskeskkonna hoidmisele;

3.-5. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb ja mõtestab täiskasvanu juhendamisel keskkonnaalaseid projekte;
- 2) oskab õpetamisel märgata säästva mõtteviisi olulisust;
- 3) teadvustab ennast tarbijana;

6.-7. klassi lõpetaja:

- 1) saab täiskasvanu abil aru loodusest kui terviksüsteemist;
- 2) mõistab inimtegevuse tagajärgi;
- 3) võtab võimetekohaselt osa rühmatööst, aruteludest, rollimängudest.

8.-9. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja keskkonna vastastikustest seostest ning sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) väärtustab looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 3) arutleb keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil;
- 4) omab isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti ning pakub lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtab vastutuse enda loodussäästlike tegutsemisviisidega; vajaduse korral muudab oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

7.2.3 Teabekeskond ja tehnoloogia

Läbiva teema „Teabekeskond ja tehnoloogia” käsitlemisega taotletakse, et õpilane tajuks ja teadvustaks ümbritsevat teabekeskkonda, orienteeruks muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas ning suudaks selles toimida oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud eetika järgi.

3.-5. klassi lõpetaja:

- 1) õpetaja abil kirjeldab oma tegevust teabekeskkonnas, mõistab teadete eesmärki ning eristab olulisi teateid ebaolulistest;
- 2) mõistab osaliselt millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis;
- 3) valib sobiva suhtlusvõimaluse olenevalt olukorrast ja vajadusest;

- 4) oskab abiga leida sobivat teavet.
- 5) oskab vormistada arvutiga praktilisi ülesandeid.

6.-7. klassi lõpetaja:

- 1) harjub eristama internetis avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi;
- 2) harjub lugema ja kuulama uudist;
- 3) mõistab otseallika ja vahendatu erisust.
- 4) suudab toimida ülesannetes, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist, loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet.

8.-9. klassi lõpetaja:

- 1) suudab mõningal määral hinnata teavet kriitiliselt.
- 2) oskab osaliselt kasutada infot isiklike otsuste tegemiseks.
- 3) mõistab osaliselt internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta;
- 4) analüüsib osaliselt meediaga seotud problemaatilisi olukordi.
- 5) rakendab oskusi ainetundides.
- 6) kasutab tehnoloogiavahendeid eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;

7.2.4 Turvalisus

Läbiva teema „Turvalisus” käsitlemisega taotletakse, et õpilane järgiks tervislikku eluviisi, käituks turvaliselt ning aitaks kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

1.-2. klassi lõpetaja:

- 1) õpib mõistma ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning käitub abiga ohutult ja turvaliselt.

3.-5. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks.
- 2) teadvustab oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega.

6.-7. klassi lõpetaja:

- 1) kujundab elulähedases keskkonnas väärtushinnanguid, mis hoiavad ära riskikäitumist;
- 2) leiab ning kasutab usaldusväärset terviseteadet ja abiteenuseid.

8.-9. klassi lõpetaja:

- 1) väldib ohuolukordadesse sattumist;
- 2) omandab teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda.

8. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

- 1) Ülekoolilised, ülevabariiklikud ja rahvusvahelised projektid/tegevused/üritused kavandatakse enne õppeaasta algust ja fikseeritakse reeglina üldtööplaanis. Need on kooskõlas õppekava õpitulemuste ja/või läbivate teemade eesmärkidega;
- 2) Projektide/ürituste kavandamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
  - väärtustatakse (vt üldpädevused) Porkuni Kooli õpilast ja õpetajat;
  - väärtustatakse Porkuni Kooli traditsioone;
  - projekte püütakse kavandada erinevates ainevaldkondades;
  - tegevuste rakendamisse kaasatakse kogu koolipere ja võimalusel vanemaid/teisi koostööpartnerid.
- 3) Projekti algatajaks võib olla nii töörühm kui ka üksikisik. Projekti kiidab heaks kooli juhtkond. Kool toetab igati õpilase osalemist projektides, võistlustel ja ühtlasi kooli esindamisega seotud tegevust ning osutab igakülgset kaasabi vastavalt võimalustele ja vajadustele.

9. Õpilase hindamine

9.1 Üldpõhimõtted

- 1) Porkuni Koolis järgitakse õpilase hindamisel „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 29 sätestatud ning juhitudakse „Põhikooli riiklikust õppekavast“ § 19-22“.

2) Hindamist võib vaadelda kui teabe kogumist õpilase arengu kohta, selle analüüsimist ja tagasisidestamist. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisega ei väljenda õpetaja oma suhtumist õpilasesse ega anna hinnangut õpilasele kui isiksusele. Hinnatakse õpilase teadmisi (ainealased oskused), õpioskuseid, suhtlemisoskuseid, tööoskuseid ja see motiveerib õpilaste enesehinnangu kujunemist innustades õpilast sihikindlalt tegutsema.

3) Hindamise põhimõtted

- Selgus- arusaadavus sellest mida hinnatakse ja milliseid hindamisvahendeid kasutatakse.
- Hinne/hinnang peab olema objektiivne, õpilaste võimeid ja arengut arvestav.

Hinne/hinnang on seotud oodatava õpitulemusega:

- Ainepõhiselt (millised teadmised peavad olema omandatud);
- Sotsiaalselt (õpioskused);
- Individuaalselt (õpilase võimed, pingutus).

4) Porkuni Kool annab õpilasele ja vanemale kirjalikku kokkuvõtlikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta kolm korda õppeaastas klassitunnistuste kaudu. Mõlemaid vastavalt hinnangutega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“ (Lisa 1). Lähtutakse kooli kodukorrast, üldtunnustatud kõlblusnormidest. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava hooldustaseme õpilaste käitumist ja hoolsust ei hinnata, sest nad ei ole võimelised saanud hinnangute alusel ise oma käitumist muutma. Õpilase käitumist korrigeeritakse juhendava täiskasvanu isikliku eeskujuga, igapäevareeglite õpetamise/meeldetuletamise ja vajadusel individuaalse õppekava eesmärkide kaudu.

5) Õpilast toetav hindamine lähtub koolipere üldisest väärtuspädevustest (punkt 6.4.1). Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edasisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Toetav hindamine toimib õppetunni või muu õppetegevuse vältel, mille käigus saab õpilane õpetajalt, kaaslastelt, kooliperelt suulist, kirjalikku (sh piltlikku) tagasisidet teadmiste ja oskuste (ka üldpädevuste, hoiakute, väärtushinnangute, käitumise) kohta. See on elukestva õppimise eelduseks- õppimise eesmärgistamine (lihtsustatud tase), õpilaste eneseregulatsioon. Täiskasvanute ülesanne on luua õppeprotsessis selliseid situatsioone, kus oleks võimalik lihtsaid eesmärke püstitada ja muutusi hinnata.

Õpilast toetav hindamine võib kirjeldada* :

- Õppeprotsessis osalemist;
- Õpitegevuses osalemise aktiivsust (õpilase üldist aktiivsust, tähelepanelikkust ja püüdlikust tunnis; töövõimet, sh töösse lülitumist ja töövõimet õppetunni, päeva jooksul ning väsimuse ilmnemist; õpitegevuses osalemist, st selgitatakse, kas õpilane püüab ülesandest esmalt aru saada, hakkab ülesannet kohe täitma või täidab ainult tuttavaid ülesandeid);
- Õpioskuste rakendamise juhtivaid tasandeid (koostegevuses õpetajaga, matkimise teel, näidise järgi, suulise või kirjaliku juhise järgi) ja oma vahetu tegevuse kommenteerimise ja tegevuskava sõnastamise oskust;
- Üldist suhtumist õppetöösse: töökust, sihikindlust, algatusvõimet.
- Suhtumist õppetöös ilmnevatesse raskustesse, sh püüd iseseisvalt raskusi ületada, abivahendite kasutamine, abi otsimine õpetajalt, abi kasutamise oskus, enesekontroll, raskuse ilmnemisel ülesande täitmisest loobumine;
- Koduste tööde täitmist (regulaarsus, iseseisvus);
- Hinnete, hinnangute ja ergutusvahendite mõju õpilasele.

* kirjeldab rohkem lihtsustatud- ja toimetuleku taseme õpioskusi.

6) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma hinnete/hinnangute kohta. Vanematele/hooldajatele tutvustatakse hindamist lastevanemate koosolekul, arenguveestlustel nii koolijuhtkonna, kui klassijuhataja poolt vastavalt vajadusele. Hindamine avalikustatakse kooli kodulehel õppekava osana.

7) Põhikooli lihtsustatud õppekava lihtsustatud õppe 1. klassis kasutatakse kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist, millel ei ole numbrilist või tähestik ekvivalenti (vt Lisa 2), alates 2. klassist lisanduvalt numbrilist hindamist.

9.2 Numbriline hindamine lihtsustatud õppes

9.2.1 Hindamine jaguneb:

- Protsessi hindamine - hinnatakse õpilaste tööd vastava teema õppimisel, edasijõudmist väikeste etappide lõikes, püüdlikkust, et saada tagasisidet ja õpilasi stimuleerida, korrigeerida õppeülesandeid ja vajadusel neid diferentseerida.
- Arvestuslik hindamine - hinnatakse konkreetseid teadmisi vastava teema lõpus. Osa arvestuslikke hindeid pannakse protsessihinnete alusel.
- Kokkuvõttev hindamine - toimub iga perioodi lõpus protsessi hindamise ja arvestusliku hindamise põhjal.

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.

9.2.2 Numbriliselt väljenduvad õpilaste teadmised, oskused ja vilumused viiepallisüsteemis:

1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad põhikooli õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) Hindega „3D” ehk „diferentseeritud rahuldav” hinnatakse perioodi või temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel abiga ja sobivate tugisüsteemide rakendamisel omandada taotletavad õpitulemused, edasi õppida või kooli lõpetada. Hinne 3D teisendatakse kokkuvõtva aastahinde panemisel ja õpilase koolist lahkumisel hindeks „3” ehk „rahuldav”;

5) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui põhikooli õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

6) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda põhikooli õpilasel oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub;

7) Kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse viie palli süsteemis põhimõttest, et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega 3D 35–49%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19%. Koolis on hea tava, et hinnete „1” ja „2” puhul või õpilase töö mitte- hindamisel märgitakse hinde juurde Stuudiumisse selgitus.

8) Ainealases individuaalses õppekavas (sh eesti/inglise keeles) võib õpetaja vajadusel kasutada kirjalike tööde hindamisel 35% määra ehk „diferentseeritud rahuldavat”, kui püsiva kirjaliku kõne puudega õpilane saab regulaarselt logopeedilist abi või õpetaja töötab õpilasega individuaalselt logopeedi nõuannete järgi. Sel juhul arvestakse düsgraafia omaseid vigu vealiikide järgi- ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

9) Kui õpitulemuste hindamisel on õpilastele antud ülesande tulemust hinnatud hindega „puudulik” või „nõrk” või on jäänud hinne välja panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks ja järeltöö sooritamiseks ühel korral. Õpetaja võib põhjendatud kokkuleppel pikendada järelevastamise perioodi õppeperioodi lõpuni.

10) Kui õpetaja on andnud õpilasele võimaluse „nõrga hinde/tegemata töö” järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks, siis märgitakse vähemalt „rahuldavale” vastatud järeltöö hinne Stuudiumisse kaldkriipsuga „nõrga” või „puuduliku” hinde järele (näiteks 2/4). Puudumisel, vabastusel kajastub Stuudiumis kokkuvõtva töö hindereal sõnastus „Tegemata töö”- hinne sisestatakse Stuudiumisse järelevastamisel. Mõjuva põhjuseta ülesande täitmata jätmisel kokkulepitud ajaks loetakse oskused ja teadmised antud ainelõigus vastavaks hindele „1” nõrk. Kui õpilane täitis kokkulepitud ajaks õppeülesande hindele „2” ja järelevastamise aega õpetaja ei pikenda jääb Stuudiumisse hinne „2”. Kokkuvõtva hinde arvestamisel arvestatakse kõiki Stuudiumisse kantud hindeid.

11) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või õpilane ei teinud sihilikult tööd kaasa või ei andnud oma tööd ära, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga «nõrk».

9.3 Hindamine toimetuleku- ja hooldusõppes

1) Hindamine toimetulekuõppes toimub lähtuvalt õpilasele koostatud individuaalses õppekavas püstitatud eesmärkidest ja õpipädevuste saavutamisest. Õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse täheliste lühikombinatsioonide ja sõnaliste hinnangutega.

2) Õpitulemusi hindab klassi- ja aineõpetaja. Hindamine jaguneb kokkuvõtvaks ja protsessi hindamiseks. Protsessihinnangud märgitakse Stuudiumis 1-3 lühikese lausena iga aine ja õpilase kohta reeglina üks kord nädalas. Ainetes, mida on nädalas ühel korral toimub hindamine kord kahe nädala jooksul. Hooldustaseme klassides toimub hindamine minimaalselt üks kord kuus igas valdkonnas eraldi.

3) Protsesshindamisel teeb õpetaja lapse arengu kohta tähelepanekuid, et oleks võimalik õpilase arengut iseloomustada ning vajadusel individuaalset õppekava korrigeerida. Hindamine on sõnaline ning kajastub õpilaspäevikus, e-koolis ja/või kirjalikel töölehtedel. Protsessi hindamine on aluseks perioodihinnangule (esimene, teine ja kolmas õppeperiood);

4) Õpitulemusi hinnatakse järgmiselt:

Hinnanguga **THT** (tuleb hästi toime) - hinnatakse suulist vastust, kirjalikku tööd, praktilist tegevust või selle tulemust, mis on täiel määral vastav õppekava (ka ind õppekava) nõuetele.

Hinnanguga **TT** (tuleb toime) - hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid puudujääke vastava kooliastme pädevustes.

Hinnangut tuleb toime abiga rakendada kolmetiselt:

Hinnang **TTS** (tuleb toime sõnalise abiga).

Hinnang **TTE** (tuleb toime eeskuju või näidise järgi).

Hinnang **TTK** (tuleb toime koostegevusel).

Hinnangud TTS, TTE, TTK tähistavad õpitulemust, mis üldiselt vastavad õppekava nõuetele, kuid nende pädevuste/õpitulemuste saavutamiseks vajab õpilane olulisel määral täiskasvanu juhendamist. Neid hinnanguid kasutatakse, kui õpilane saavutab osaliselt (näit. osaesmärgi üldeesmärgist) nõutava õpitulemuse.

9.4 Kokkuvõttev hindamine Porkuni Koolis.

1) Kokkuvõttev hindamine on hinnete/hinnangute koondamine perioodihinnateks/hinnanguteks ning aastahinnateks/hinnanguteks. Koondhinde/hinnangu aluseks ei ole keskmine hinne/hinnang.

2) Kokkuvõtvalt hinnatakse õpitulemusi üks kord õppeaasta jooksul. Kokkuvõttev hindamine on aluseks tunnistuste väljaandmisel.

3) Distsantsõppe perioodil toimub kokkuvõttev hindamine sh käitumise ja hoolsuse hindamine mitmeeristavalt hinnanguga (A arvestatud, H hindmata) Alus: ÕN protokoll nr 3, 12.03.2021. Hinnangut „H“ kasutatakse õppeaastas reeglina kokkuvõtva perioodihinnanguna üks kord. Hinnang „H“ viitab vajadusele rakendada täiendavaid tugiteenuseid õpilase toetamiseks.

4) Hinnangut „H“ võib kokkuvõtval hindamisel rakendada ka põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava hooldustaseme õpilasel, kui õpilane on tervislikel põhjustel (kantud Stuudiumisse) puudunud õppeperioodil rohkem kui 50% individuaalse õppekavaga määratletud õppemahtu ja õpilase õpitulemusi ei saa tulenevalt tervise halvenemisest hinnata. Esmakordselt väljapandud hinnang „H“ viitab vajadusele muuta individuaalses õppekavas õppemahtu, täpsustada selles juhendatud õppe võimalik korraldus/sagedus lapsevanemaga ning minimaalne kokkuleppeline hindamise vorm ja sagedus.

5) Põhikooli lihtsustatud õppekava lihtsustatud õppe 1. klassi kolm korda õppeaastas (õppeperioodi lõpp) toimivas kokkuvõtvast hinnangus peab kirjeldavalt kajastuma, kui võrd taotletud õpitulemused on saavutatud õppeaineti ning õpioskuste omandamise hetkeseis (Lisa 2).

Põhikooli lihtsustatud õppekava lihtsustatud õppe 2. -9. kl ja lisa- aasta õpilasi hinnatakse kokkuvõtvalt kolm korda õppeperioodi jooksul numbriliste hinnatega, mis on omakorda aluseks aastahinde väljapanemisele (vt 9.2).

6) Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava toimetuleku- ja hooldusõppe õpilasi (sh lisa-aastate I,II,II õpilasi) hinnatakse kokkuvõtvalt kolm korda õppeperioodi jooksul täheliste lühikombinatsioonidega, mis on omakorda aluseks aastahinnangu väljapanemisele. Kevadperioodi lõpus lisandub tunnistusele

kokkuvõttev kirjeldav vaheleht (Stuudium), mille koostamise alguspunkt on ainekavade/tegevusvaldkondade õpitulemuste ja individuaalses õppekavas sõnastatud arendamist vajavate eesmärkide saavutatus (hooldustasemel tegevusvaldkondade arengutase individuaalsest õppekavast lähtuvalt). Hooldustaseme õpilase kokkuvõttev tunnistuse vaheleht on samaaegselt õpilase individuaalse õppekava rakendamise tulemuslikkuse hindamise kokkuvõtte õppeaastati (arvestatakse individuaalses õppekavas seatud eesmärgid). Tunnistuse vaheleht lisatakse koopia õpilase toimetusele individuaalse õppekava juurde.

7) Iga õppeaasta lõpul täidab klassiõpetaja õpilase sotsiaalsest, isiksuslikust edasiminekest lähtuvalt õpilase arenguloo (digitaalselt Stuudiumis või paberandjal õpilase toimetusele). Kokkuvõttev hinnang kirjeldab õpilase arengut, tema kooliastme pädevuste ja õpioskuste kujunemist, õppeprotsessis osalemist jm.

8) Kui põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe õpilasele on õppeaine perioodihinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata ning jätnud kasutamata kooli poolt pakutud tugisüsteemid, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk» või antakse tulemustele mitterahuldav hinnang.

9) Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe õpilasele, kelle perioodihinne on «puudulik» või «nõrk», kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, määratakse selles aines järeleaitamise plaan (Stuudiumis kirje abistavate tegevuste nimetuste, mahu, aja ja läbiviijatega) ja/või mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi). Kui õpilasel on jätkuvalt perioodihinne „puudulik“ või „nõrk“, on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines eripedagoogiliste, logopeediliste hinnangute alusel individuaalne õppekava, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused (Põhikooli riiklik õppekava § 22 punkt 7).

10) Perioodihinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu enne viimase õppeperioodi lõppu õpilase järgmise klassi viimise või täiendavale õppetööle (punkt 9.9) jätmise. Õppenõukogu teeb oma otsuse „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõikes 8 – 13 sätestatud tingimustel ja korras.

11) Lihtsustatud õppekava toimetulekuõppe ja hooldusõppe tasemel õppivaid õpilasi klassikursust kordama ei jäeta. Lihtsustatud õppe õpilasele, kellel on puudulikke aastahindeid võib määrata täiendava õppetöö ja üleviimise järgmisesse klassi otsustab õppenõukogu.

12) Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud taseme 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist.

13) § 22 (PRÕK) lõikes 8 ja 12 sätestatud tingimusi ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava (sh kirjeldatud hindamise erisused).

9.5 Kooli lõpetamine

9.5.1 Porkuni Kooli lihtsustatud õppe lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt “rahuldavad” ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikooliõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

9.5.2 Õppenõukogu otsusel võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud taotluse põhjal anda põhikooli lõputunnistuse lihtsustatud õppes õppivale õpilasele, kellel on: 1) „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine aastahinne ühes õppeaines; 2) „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine aastahinne kahes õppeaines.

9.5.3 Õpilasele, kelle individuaalne õppekava sätestab teistsugused nõuded võrreldes riikliku õppekavaga, on lõpetamise aluseks individuaalse õppekava õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel (näit. abivahendite kasutamine), kuid vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

9.5.4 Toimetuleku- ja hooldusõppel olev õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi, kuid õppesisu ja taotletavad pädevused valitakse vastavalt õpilase individuaalsele arengutasemele- neid õpilasi klassikursust kordama ei jäeta.

9.6 Lõpueksamite korraldamise üldised põhimõtted lihtsustatud õppes

9.6.1 Porkuni Kooli lihtsustatud õppekava järgi õppivad 9. klassi õpilased sooritavad õppeaasta lõpul põhikooli lõpetamiseks kolmes õppeaines koolieksamid.

Eksamitöö eesmärk on

- Aidata õpilasel aru saada ja/ või kinnitada teadmisi oma võimetest ja oskustest;
- Anda eksamikogemus valmistamiseks ette toimetulekut järgneval haridustasemel.

9.6.2 Eksamite ajakava kinnitab kooli direktor käskkirjaga enne vähemalt kaks nädalat enneksamiperioodi algust.

9.6.3 Eksamite ajakava ning läbiviimise põhimõtteid ja korda tutvustab klassijuhataja õpilastele ja lapsevanematele kolmandal õppeperioodil (Üldine informeerimine toimub õppeaasta algul).

Eksamitööd koostab aineõpetaja/ klassiõpetaja(d) arvestades põhihariduse lihtsustatud õppekava nõudeid. Eksami läbiviimisel arvestatakse õpilaste individuaalseid teadmisi-oskusi, valitakse vastav tegevuse juhendamise tasand.

9.7 Eksamitöö sooritamise

Eksamid viivad läbi direktori käskkirjaga kinnitatud komisjonid, mille liikmeteks on koolijuhtkonna esindaja (direktor, õppejuht), vastava aine õpetaja(d), klassijuhataja.

9.8 Eksamitööde hindamine

9.8.1 Eksamitööde hindamisel lähtutakse PRLÕK-s sätestatud 9. klassi õppeainete õpitulemustest. Eksamitööde hinded märgitakse Suudiumisse vastava õppeaine leheküljele pärast kevadperioodi hinnet eri tähistusega (E); Aastahinne pannakse välja pärast lõpueksami sooritamist.

9.8.2 Lõpueksami hindeks «nõrga» või «puuduliku» saanud põhikoolilõpetaja sooritab korduseksami põhikooli koolieksamina hiljemalt 30. juuniks. Eksami toimumise kuupäev määratakse kindlaks direktori käskkirjaga.

9.9 Täiendav õppetöö

Õppeaasta jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast kevadperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse. Täiendav õppetöö toimub hiljemalt 31.08, kuid kindlasti enne uut järgnevat õppeaastat alustavat õppenõukogu. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne kevadperioodi lõppu. 1.–3. kooliastmel jäetakse õpilane täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt perioodihinnetest või perioodi lõpus antud sõnalistest hinnangutest tuleks välja panna aastahinne «puudulik» või «nõrk» või anda samaväärne kokkuvõttev sõnaline hinnang.

10. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Teavitamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 55 sätestatust ning vanemate koosoleku kokkukutsumisel § 56 sätestatust.

10.1 Õppetöö üldist korraldust (lisanduvalt õppekavale) reguleerib Porkuni Kooli kodukord (02.10.2019, kk nr 10-ü); hädaolukorra lahendamise plaan (28.04.2021 käskkirjaga nr 1-2/11-Ü), päevakavad; Porkuni Kooli bioloogiliste ohutegurite (sh sars-cov-2) riskianalüüs (29.11.2021 kk nr 1-2/21-Ü) jt

10.2 Vanemate teavitamine toimub iganädalaselt õpilaspäeviku ja/või e-kooli kaudu ning kool tagab juurdepääsu koolikorralduslikele dokumentidele koduleheküljel ning kooli serveri kaudu õpetajate toas.

10.3 Õpilase toetamise põhikriteerium on individuaalsus, mida järgitakse õppekeskkonna ja –meetodite kohandamise kaudu.

10.4 Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse vajadusel (vähemalt üks kord õppeperioodil) arenguveestlus (direktori 13.05. 2019 a käskkirjaga nr 1-2/-ü).

11. Õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

1) Õpilaste toetamiseks töötavad koolis logopeed, sotsiaalpedagoog, liikumisraviõpetaja jt, kes tegutsevad õpilastega õppekorralduses (nt tunniplaani) kokkulepitud alustel (töölepinguline alus) oma pädevuste piires ja/või vastavalt õpilase ümber moodustunud meeskonna ja oma valdkonna spetsialisti hinnangulises mahus ja sisus.

2) Haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija Porkuni Koolis on **õppejuht**, kelle ülesandeks on koostöö korraldamine tugispetsialistide ja õpetajate vahel. Koordineerija eelnimetatud koostöö kaudu:

- toetab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel;
- teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.

Kool järgib tugimeetmete rakendamisel koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi õpilastele soovitatud tõhustatud toe ja eritoe sisus ning (võimalusel) mahus.

3) Õpilaste toetamiseks võib LÕK järgi õppivatel õpilastel rakendada ka ainealast konsultatsiooni, osalemist õpilaprojektides, järelevastamist.

11.1 Tugiteenused

11.1.1 Tugisüsteemi ülesanne on püüda ennetada õpi-ja käitumisprobleeme ja võimalikult varakult välja selgitada, millist tuge õpilane vajab ning tugiteenuse rakendamine (Alus PGS §46 ja §49)

11.1.2 Tugisüsteemis osaleb last ümbritsev võrgustik (direktor, koordinaator, aineõpetajad, klassijuhatajad, õppejuht, sotsiaalpedagoog, kasvatajad, kooli meditsiinitöötaja).

11.1.3 Tugiisikud lähtuvad võrgustikutöös oma ametijuhendist.

11.1.4 Tugimeetmete kolmetasandiline süsteem:

1. tasand - märkamine ja esialgne toetamine (aineõpetaja/klassiõpetaja vestlus, konsultatsioon, arenguvestlus, õpetajatevaheline kontakt, koostöö koduga, õpiabirühm, huviringid, õpilaskodu).

2. tasand - täiendavate toetuste rakendamine (klassikoosolek koos tugispetsialistidega, meditsiiniline nõustamine, sotsiaalpedagoogiline nõustamine, individuaalse õppekava rakendamine, koduõpe).

3. tasand - kooliväliste tugisüsteemide kaasamine (KOV lastekaitse spetsialist, õpilase perearst, psühhiaater, koolivälise nõustamismeeskond, noorsoopolitsei).

Tegutsemine ei ole alati tasandi sisene. Ta võib hõlmata samaaegselt erinevat tegutsemisviise eri tasanditest.

11.1.5 Väheste oskustega (sh käitumuslikud koostööoskused) õpilaste puhul, kel on raskusi õppimiseks samal ajal ja ruumis kaasõpilastega lähtutakse eelnimetatud tasandite järgimise kõrval kooli kodukorrast ning lisanduvalt järgnevatest meetmetest:

- koolipere ühised kokkulepped toetamiseks õpilast tunnivälisel ajal;
- käitumise tugikava koostamine;
- käitumise arutamine õppenõukogus;
- ümarlaud õpilase, tema vanemate, koolipere esindaja ja kohaliku konstaabliga
- meetmed, mis on kooskõlas PGS §58 lõige (3) ja Porkuni Kooli kodukorraga (02.10.19 kk 10-õ).

Porkuni Koolis rakendatavad tugimeetmed on:

- 1) Individuaalne õpiabi
- 2) Õhtune õpitund
- 3) Koduõppe korraldus
- 4) Individuaalse õppekava rakendamine
- 5) Õpilaskodu
- 6) Sotsiaalpedagoogi nõustamine
- 7) Meditsiiniline nõustamine ja füsioteraapia
- 8) Raamatukogu tegevus
- 9) Karjäärinõustamise korraldus

- 10) Huvitegevus
- 11) Arenguestlused

11.2 Individuaalne õppekava lihtsustatud õppes

Porkuni Koolis lähtutakse põhimõtetest, mille kohaselt igal peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul lähtutakse iga õpilase arengutasemest valdkonniti, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi.

11.2.1 Individuaalne õppeplaan (IÕP) on kirjalik dokument, mis õpilase arengutasemest lähtudes määrab kindlaks õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi üheks õppeaastaks.

11.2.2 IÕP, koostatakse mistahes klassis õppivatele õpilastele, kes vajavad kooli/klassi ainekavast erinevat õppesisu ja tingimusi (osaliselt või täielikult; mõne või kogu aine/ainelõigu õppimisel või õpitegevuse ja käitumise suunamisel).

11.2.3 Individuaalne õppeplaan lähtub klassi tööplaani ja konkreetse vanusegrupi ainekavadest.

11.2.4 IÕP fikseerib muudatused lihtsustatud õppekavas püstitatud oskuste/pädevuste mahus: erisused õppesisu/tulemustes (käsitletavad teemad ja fikseeritud õpipädevused), õppe läbiviimise eritingimused (sh õppevara, tugisüsteemid), õpilase arengule tagasiside andmise viisid ja individuaalse õppekava rakendamise aeg, koostamise ja täitmise seotud isikud.

11.2.5 IÕP-s sätestatakse koostöökokkuleppena õppeaasta/periodipõhise eesmärgina lapsevanema, õpilase ja õpetaja-kasvataja/klassijuhataja konkreetsed ülesanded vastavuses klassi tööplaani.

11.2.6 IÕP eestvedaja on reeglina klassiõpetaja.

11.2.7 Kokkuvõtlik analüüs, sh. õpilasega tegelevate spetsialistide hinnangud ja arvamused, meeskonnatöö edukusest tehakse õppeaasta lõpul (Aluseks: protsessihinded, pedagoogiline ja/või psühholoogiline hinnang (muutused), arvestuslikud hinded/tasemetöö). Eelneva alusel IÕP lõpetatakse või seatakse eesmärgid järgnevaiks perioodiks.

11.2.8 IÕP valmib ja see kinnitatakse reeglina hiljemalt talveperioodi alguseks.

11.3 Individuaalne õppekava toimetulekuõppes ja hooldusõppes.

11.3.1 Individuaalne õppekava on kirjalik dokument, mis õpilase arengutasemest lähtudes määrab kindlaks õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused reeglina üheks õppeaastaks.

11.3.2 IÕK fikseerib õpilase üldised andmed, õppetöö korraldamise üldalused, õpilase õpitegevused tugevustena ja arendusvaldkondadena, hindamise, rakendamise tulemuslikkuse, tugiteenused ja IÕK koostamise ja täitmise isikud.

11.3.3 Individuaalset õppekava täiendatakse vastavalt lapse arengule iga õa alguses. Uus individuaalne õppekava koostatakse koolietappide vahetudes (1-3. kl, 4-6.kl, 7-9.kl).

11.3.4 Õpilasele koostatava IÕK konkreetne vorm (TÕK, HÕK) valitakse kooskõlas Rajaleidja soovitusmeeskonna otsusega.

11.3.5 IÕK koostamise eeltöök on arengu hindamine. Õpilase arengu hetkeseisu hinnatakse iga-aastaselt (kevadeti) kokkuvõtteks IÕK- s püstitatud eesmärkide täitmisest ja arengu kirjeldusest (tunnistuse vaheleht). Õppeaasta algul/jooksul kasutatakse IÕK koostamiseks vaatlust, pedagoogilisi hindamisvahendeid ja/või (arengu/koostöö) vestlusi. Minimaalselt kord kooliastmes viib õpetaja läbi lapse uurimise koolipõhiste materjalide alusel sobivas valdkonnas (Õpilase lähtetaseme määramine toimetulekuõppes), mis fikseeritakse IÕK üldosas.

11.3.6 IÕK koostamisel lähtutakse õpilase oskustest, arvestatakse õpilase arengutaset, individuaalseid vajadusi ja huve. Eesmärkide püstitamisel lähtutakse vastava klassi õppe rõhuasetustest ja määratletud pädevustest. IÕK koostamisel osalevad kõik õpilasega tegelevad õpetajad/kasvatajad/abid ja tugitöötajad.

11.3.7 IÕKga seondub koostöökokkulepe õppeaastapõhise eesmärgina (vorm kooli serveris) lapsevanema ja klassiõpetaja vahel.

11.3.8 IÕK koostamise eestvedaja on klassiõpetaja.

11.3.9 Porkuni Kooli hooldusõppekava järgi õppiva õpilase individuaalne õppekava koosneb: üldosast ja tegevuskavast (mootorika, sotsiaalsed oskused, kommunikatsioon, kognitiivsed oskused). Neis määratletakse peaeesmärk ja osaeesmärgid. Individuaalõppekava hõlmab reeglina kõiki õppekava valdkondi. Individuaalse õppekava eesmärkide püstitamisel lähtutakse arengutasemetes määratletud õpitulemustest, õpilase oskustest, arengutasemest, individuaalsetest vajadustest. Individuaalse

õppeplaani tegevuskavas on fikseeritud peaesmärgid kooli õppekava vastava arengutaseme pädevustes tegevusvaldkondade kaupa. Peaesmäärke võib vajadusel püstitada kaheks õppeaastaks.

Osaesmärgid tulenevad peaesmärkide analüüsist ja püstitatakse pedagoogi poolt reeglina ühe õppeaasta kaupa (potentsiaalne arenguvald).

11.3.10 Õpetamine ja õppeprotsess fikseeritakse õpetaja töökavas.

11.3.11 IÕK üldosa koostatakse ja kinnitatakse hiljemalt talveperioodi alguseks. Uuel õpilasel jooksva I õppeperioodi jooksul.

11.3.12 Toimetuleku-, ja hooldusõppe õpilase kokkuvõttev tunnistuse vaheleht on samaaegselt õpilase individuaalse õppekava rakendamise tulemuslikkuse hindamise kokkuvõtte õppeaastati (selles kirjeldatakse individuaalses õppekavas seatud eesmärkide saavutatust). See on aluseks järgneva õppeaasta õppeesmärkide seadmisel.

11.3.13 Õppeaasta lõpus täidab klassiõpetaja IÕK hindamise ja õpikirjelduste (tunnistuse vaheleht) põhjal õpilase õpilasraamatu.

12. Karjääririkundamise (tööoskuste) korraldus.

Vastavuses Porkuni Kooli väärtuste ja eesmärkidega toetab kool õpilase huvide, võimete, oskuste kujunemist õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel, elukestvas õppes/toimetulekus noortele suunatud elukohtades, õppe-, päeva- ja töökeskustes järgnevate tegevuste kaudu:

- 1) kool vahendab lapsevanemale ja õpilasele infot edasiõppimisvõimaluste kohta (infovaldkud, õppepäevad jms);
- 2) III kooliastmes viiakse läbi kutseõppe-, ametipäevi, ja karjäärinõustamist (sh arenguestlustel), õpilastele ja vanematele.
- 3) koolis rakendatakse läbivat teemat „Tööoskuste kujundamine“.
- 4) põhikooli lõpetaja praktilisi oskuseid kirjeldatakse „tööpassis“.

13. Õpetaja töökava koostamise ja koostöö planeerimise põhimõtted.

- 1) Õpetaja koostab kooli õppekava üldosa ja ainekava ja tunniplaani alusel igal õppeaastal töökava klassidele, kus ta õpetab.
- 2) Klassi töökavas täpsustatakse kooli ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja -materjale ning õpetajatevahelist koostööd.
- 3) Porkuni Kooli õpetaja töökavas on järgnevad soovituslikud põhiandmed: aine, klass, teema/alateema, ajaline jaotus, meetodid ja viited õppekirjandusele.. Õpetaja töökava täpsustab õppe eesmärgid, oodatavad õpitulemused (kooliastme/klassi pädevused), õuesõppe aja ja teema, läbivate teemade käsitlemise.
- 4) Õpetaja tööplaan sisaldab märkuste lahtrit, kus täpsustakse läbivad teemad ja nende käsitlemine; ülekoolilised üritused, individuaalsed erisused õppe korralduses üksikute õpilastega (mis ei nõua IÕK).
- 5) Töökava koostatakse minimaalselt üheks õppeperioodiks.
- 6) Esmasel koostöötasandil jagatakse nädalapõhist informatsiooni esmaspäevastes infotundides (õpetajad/kasvatajad).
- 7) Kord õppeaastas toimub klassikoosolek, mis võimaldab õpilast ümbritseval koostöögrupil jagada eelnevalt suunitletud informatsiooni ja leida lahendusi probleemsituatsioonidele. Arutelu algatab ja temaatikate ulatuse määrab klassijuhataja, kes võtab kokku ka eelnenud klassikoosoleku ülesannete täitmise. Vastavalt vajadusele (osa infot on teadmiseks) määratakse kokkuleppe alusel ülesannetele täideviijad.
- 8) Kooli arendusküsimuste lahendamiseks toimuvad ühis- grupiarutelud vastavalt vajadusele infokoosolekutel kokkulepitud ajakava arvestades. Võimalus panustada arendusse ei ole seotud ametikohaga.
- 9) Kui distantsõpe on vältimatu, siis juhendatud õpe tähendab, et õpilasele/vanemale on antud selged juhised kust, mida ja kuidas õppida, kust leida lisamaterjale ja tuge. Juhendatud õpe tähendab tagasiside andmist õppimise kohta- mis läks hästi, kus tulid vead. Õpilasele peab olema tagatud võimalus individuaalseks juhendamises ja tagasisideks.

14. Õppekava koostamise alused, uuendamise ja täiendamise kord

- 1) Kooli õppekava uuendamise tingituna õigusaktide muudatustest algatab kooli direktor.
- 2) Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga kooliperega seotud isik.
- 3) Töörühma kokkukutsumine toimub demokraatlikul viisil lähtudes eelkõige huvist.
- 4) Seadusandlikest aktidest tulenev kooli õppekava koostamine/muutmine on õpetajate-kasvatajate-kogu koolipere koostöö.
- 5) Kooli direktor esitab õppekava muudatused enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks hoolekogule ja õppenõukogule.
- 6) Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks oma käskkirjaga kooli direktor.

Lisa 1

KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE PORKUNI KOOLI ÕPILASTEL.

Käitumishindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane tavaolukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.

Käitumishindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme õpitud olukordades ning täidab kooli kodukorra nõudeid.

Käitumishindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib meeldetuletamisel üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid vajab korralekutsumist.

Käitumishindega „mitterahuldav“ hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetaja nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib „mitterahuldavaks“ hinnata ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

Porkuni Koolis on hoolsuse hindamise aluseks õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus, järjekindlus ülesannete täitmisel, soov aktiivselt osaleda õppetöös.

Hoolsushindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib võimetekohaselt, on töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.

Hoolsushindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes üldjuhul täidab õppeülesandeid võimetekohaselt ja/või õpetaja meeldetuletusel koheselt, on töökas, hoolikas ja järjekindel õppeülesannete täitmisel.

Hoolsushindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes täidab õpetaja korduvate meeldetuletuste järel oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel oma õppeülesannete täitmisel ega täida õppeülesandeid oma tegelike võimete kohaselt.

Hoolsushindega „mitterahuldav“ hinnatakse õpilast, kes ei täida õppeülesandeid võimetekohaselt, suhtub neisse lohakalt ja vastutustundetult.

Lisa 2

I klassi hindamise põhimõtted

Hindamisel lähtutakse põhimõttest:

- 1) Toetab õpilase eneseväärikust ja –usku
- 2) Loob emotsionaalselt turvalise, meeldiva keskkonna
- 3) Kujundab enesehinnangut õpilasel ja õpetajal

4) Sõnaliselt hinnatakse õpilase

- psüühiliste protsesside arengut
- pädevuste kujunemist
- õpitulemusi
- õppeprotsessis osalemist

5) Sõnalised hinnangud on

- väga hästi
- hästi
- harjuta veel
- on raske

1.2. I klassi eesti keele hindamise alused

„Väga hästi”

Lugemine

- Teksti ladus, veatu, selge, õige intonatsiooniga lugemine,
- Õiged rõhud, pausid, sobiv hääletoon.
- Tekstis sisalduva info mõistmine.
- Ülesannete täitmine loetud teksti põhjal.

Suuline eneseväljendamine

- Annab loogiliselt edasi kuulatu ja loetu sisu.
- Jutustab lodusalt, kasutades mitmekesisist sõnavara.
- Arvestab suhtlusolukorda ja adressaati.

Kirjutamine

- Õigekirjutuse aluseks olevate õpitud põhimõistete ja reeglite tundmine.
- Õpitud õigekirjajuhiste ja üksikkeelendite piires vigadeta kirjutamine.
- Töö vormistus järgib juhiseid, on puhtalt vormistatud.
- Tähekujude õigsus ja tähtede seostamine, käekiri on loetav.
- Sõnade, sõnaühendite ja lausete eksimusteta ära kirjutamine õpikust või tahvlilt.
- Suudab hästi moodustada terviklauseid ja lauseid seostada.
- Täidab kirjalikke keeleülesandeid vigadeta.
- Oskab õnnitlust kirjutada.

„Hästi“

Lugemine

- Loeb lodusalt, kuid väheilmekalt; teeb lugemisel üksikuid vigu.
- Õiged rõhud, pausid, sobiv hääletoon.
- Saab aru teksti sisust, kuid küsimustele vastamisel on üksikuid ebatäpsusi.
- Täidab loetud teksti põhjal ülesandeid üksikute vigadega.

Suuline eneseväljendamine

- Saab kuulatust ja loetust aru ja oskab edasi anda kuulatu ja loetu põhisisu.
- Jutustab mõningate ebatäpsustega, sõnavalik ühekülgne.
- Arvestab vähe suhtlusolukorda ja adressaati.

Kirjutamine

- Õigekirjutuse aluseks olevate õpitud põhimõistete ja reeglite tundmisel on üksikuid ebatäpsusi.
- Õpitud õigekirjajuhiste ja üksikkeelendite piires teeb kirjutamisel üksikuid vigu.
- Töö vormistamisel esineb eksimusi, on puhtalt vormistatud.
- Tähekujude õigsuses ja tähtede seostamisel esineb ebatäpsusi, käekiri on üldjuhul loetav.
- Sõnade, sõnaühendite ja lausete ära kirjutamisel õpikust või tahvlilt teeb üksikuid vigu.
- Kirjalike keeleülesannete täitmisel teeb üksikuid vigu.
- Terviklausete moodustamisel ja lausete seostamisel teeb vigu.
- Õnnitluse kirjutamisel vajab juhendamist.

„Harjuta veel“

Lugemine

- Loeb konarlikult, ilmetult, vigadega.
- Õiged rõhud, pausid, sobiv hääletoon.
- Saab üldjoontes teksti sisust aru, kuid küsimustele vastamisel esineb ebatäpsusi.

- Tekstil põhinevate ülesannete lahendamisel on eksimusi ja puudujääke.

Suuline eneseväljendamine

- Saab kuulatust ja loetust üldjoontes aru, kuid ei oska alati edasi anda kuulatu ja loetu põhisisu.
- Jutustab küsimuste toel, jutustus on lünklik ja sõnavaene.
- Ei arvesta suhtlusolukorda ja adressaati.

Kirjutamine

- Õigekirjutuse aluseks olevate õpitud põhimõistete ja reeglite tundmisel teeb vigu
- Õpitud õigekirjajuhiste ja üksikkeelendite piires teeb kirjutamisel vigu.
- Töö vormistamisel esineb eksimusi, on lohakalt vormistatud.
- Tähekujude õigsuses ja tähtede seostamisel on palju ebatäpsusi, käekiri ei ole vahel loetav.
- Sõnade, sõnaühendite ja lausete ära kirjutamisel õpikust või tahvlilt teeb vigu.
- Kirjalike keeleülesannete täitmisel teeb vigu.
- Vajab abi terviklausete moodustamisel ja lausete seostamisel.
- Õnnitluse kirjutamisel vajab abi.

„On raske“

Lugemine

- Loeb aeglaselt, katkendlikult, ilmetult, vigadega.
- Saab halvasti teksti sisust aru ja suudab vastata üksikutele põhiküsimustele.
- Tekstil põhinevate ülesannete lahendamisel on rohkesti eksimusi ja puudujääke.

Suuline eneseväljendamine

- Saab kuulatust või loetust halvasti aru.
- Jutustab küsimuste toel; jutustus on lünklik ja sõnavaene.
- Ei arvesta suhtlusolukorda ja adressaati.

Kirjutamine

- Ei tunne õigekirjutuse aluseks olevaid õpitud põhimõisteid ja reegleid.
- Kirjutamisel ei järgi, ei oska kasutada õpitud õigekirjajuhiseid ja üksikkeelendeid.
- Tööd on vormistatud lohakalt, on palju sodimist.
- Tähekujude ja tähtede seostamisel on palju ebatäpsusi, käekiri pole tihti loetav.
- Kirjalike keeleülesannete täitmisel teeb palju vigu.
- Ei suuda moodustada terviklauseid ja lauseid seostada.
- Ei suuda ilma abimaterjalita õnnitlust kirjutada.

1.3. I klassi matemaatika hindamise alused

„Väga hästi“

- Avaldab oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist, põhjendades seda selgelt ja arusaadavalt.
- Arvutab veatult suuliselt ja kirjalikult õpitu ulatuses.
- Vaatleb, võrdleb, leiab seoseid veatult; kasutab ja rakendab iseseisvalt õpitud reegleid.
- Loeb ja saab iseseisvalt ülesannete juhustest aru ning toimib neid järgides.

„Hästi“

- Avaldab oma arvamust, põhjendades seda arusaadavalt.
- Arvutab suuliselt ja kirjalikult õpitu ulatuses, kuid teeb üksikuid vigu.
- Vaatleb, võrdleb, leiab seoseid; õpitud reeglite kasutamisel vajab vahel abi.
- Loeb ja saab iseseisvalt ülesannete juhustest aru, kuid mõnikord eksib neid järgides.

„Harjuta veel“

- Avaldab oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist, kuid ei oska selgelt ja arusaadavalt põhjendada.
- Arvutab suuliselt ja kirjalikult õpitu ulatuses, kuid teeb vigu või eksib õpitud reeglite rakendamisel; kasutab abi õpitud reeglite rakendamisel.
- Vaatleb, võrdleb, kuid vahel ei oska leida seoseid.
- Loeb ja saab ülesannete juhustest aru, kuid tihti eksib neid järgides.

„On raske“

- Ei avalda oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist või kahtleb tihti nendes
- Arvutamiseiga on suuri raskusi, ei oska kasutada või kasutab väga vähesel määral õpitud reegleid.
- Võrdleb üldiselt, ei leia seoseid.

- Lugemisega ja ülesannetest arusaamisega on raskusi.

1.4. I klassi loodusõpetuse ja inimeseõpetuse hindamise alused

„Väga hästi”

- Mõistab tekstis sisalduvat infot.
- Avaldab oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist, põhjendades seda selgelt ja arusaadavalt.
- Vaatleb, võrdleb, kirjeldab, leiab seoseid veatult; kasutab ja rakendab iseseisvalt õpitud reegleid.
- Oskab esitada antud teema kohta küsimusi.
- Loeb ja saab iseseisvalt ülesannete juhustest aru ning toimib neid järgides.
- Tunneb ja oskab selgitada õpitud põhimõisteid.

„Hästi”

- Mõistab tekstis sisalduvat infot, kuid küsimustele vastamisel on üksikuid ebatäpsusi.
- Avaldab oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist, kuid vahel ei suuda seda selgelt ja arusaadavalt põhjendada.
- Vaatleb, võrdleb, kirjeldab, leiab seoseid veatult; õpitud reeglite kasutamisel esineb ebatäpsusi.
- Oskab esitada antud teema kohta lihtsamaid küsimusi.
- Loeb ja saab aru iseseisvalt ülesannete juhustest, kuid nende täitmisel esineb vigu.
- Tunneb õpitud põhimõisteid, kuid selgitamisel esineb ebatäpsusi.

„Harjuta veel”

- Vahel eksib tekstis sisalduva info mõistmisega.
- Avaldab oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist, kuid eksib põhjendades.
- Vaatleb, võrdleb, kirjeldab, kuid vahel ei oska leida seoseid.
- Loeb ja saab ülesannete juhustest aru, kuid mõnikord eksib neid järgides.
- Oskab esitada küsimusi, kuid need ei vasta alati teemale.
- Vahel eksib õpitud põhimõistete selgitamisel.

„On raske”

- Ei mõista tekstis sisalduvat infot.
- Ei avalda oma arvamust, nõustumist/mittenõustumist või kahtleb tihti nendes.
- Võrdleb ja kirjeldab üldiselt, ei leia seoseid.
- Lugemisega ja ülesannetest arusaamisega on raskusi.
- Ei oska küsimusi esitada.
- Ei tunne õpitud põhimõisteid.

1.5. I klassi kehalise kasvatuse hindamise alused

„Väga hästi”

- Tuleb vaevata toime tunnis õpitava ja tehtavaga.
- Saab aru lihtsamatest oskussõnadest.
- Lööb tunnis aktiivselt kaasa.
- Avaldab oma arvamust ja teeb ka ise ettepanekuid tunni huvitavamaks muutmisel.

„Hästi”

- Tuleb toime tunnis õpitava ja tehtavaga
- Saab aru lihtsamatest oskussõnadest.
- Lööb tunnis kaasa, kuid vahel vajab selleks õpetaja ergutust.
- Avaldab oma arvamust ja kuid ise ettepanekuid tunni huvitavamaks muutmisel ei tee.

„Harjuta veel”

- Tuleb enamasti toime tunnis tehtavaga, kuid vajab vahel veidi abi, juhendamist.
- Vahel eksib lihtsamatest oskussõnadest arusaamisel.
- Vahel ei mõista ülesannet, vajab selgitusi.
- Avaldab oma arvamust, kuid on mõnikord siiski kahtleval seisukohal.

„On raske”

- Tunnis omandatavaga on tõsiseid raskusi.
- Vajab tihti abi, juhendamist.
- Kui kohe ülesanne (harjutus) ei õnnestu, kaotab huvi (soov) õppida.
- Ei oska oma arvamust avaldada.

- Ei mõista lihtsamaid oskussõnu.

1.6. I klassi muusikaõpetuse hindamise alused

„Väga hästi“

- Töötab tunnis aktiivselt kaasa.
- Loeb laulutekste soravalt, mõistab nende sisu.
- Saab aru töövihiku ülesannetest, oskab neid täita korrektselt.
- Omab rütmitunnet, peab viisi.

„Hästi“

- Võtab tunnist osa, kuid vahel vajab selleks õpetaja poolset ergutust.
- Õpitud laulutekste loeb soravalt, mõistab enamuse laulutekstide sisu.
- Saab aru töövihiku ülesannetest, oskab neid täita.
- Omab rütmitunnet.

„Harjuta veel“

- Tähelepanu hajutatud, mistõttu tunnis käsitletav jääb kohati ebaselgeks.
- Laulutekstide ja töövihiku ülesannete lugemine ning nende mõistmine konarlik.
- Laulab rütmipilli saatel.
- On nõ „toel laulja“.

„On raske“

- Tunnist osavõtt puudulik, ei tööta kaasa, vajab pidevalt meeldetuletusi tehtava suhtes.
- Ei saa aru laulutekstidest ja töövihiku ülesannetest.
- Laulmisel suuri raskusi nii viisi kui ka rütmiga (ka toetava pilli saatel).

1.7. I klassi kunsti- ja tööõpetuse (käelise tegevuse) hindamise alused

„Väga hästi“

- Oskab ohutult kasutada töömaterjale ja -vahendeid ning kunstitehnikaid loominguliseks eneseväljenduseks
- Oskab valmistada mahulisi figuure ning mänguasju voolimis- ja muudest materjalidest.
- Peab silmas pildi kompositsioonireegleid.
- Oskab teha kollaaži ja voltida paberit.
- Oskab kunstiteoseid lihtsates vormides kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada.
- Väärtustab enda töödest erinevaid lahendusi.
- Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.
- Oskab kavandada ja töötada iseseisvalt tööjuhendite järgi.
- Oskab hoida korras rõivad ja jalanõud.
- Oskab teha lihtsamaid korrastustöid.
- Oskab katta lauda.

„Hästi“

- Oskab kasutada töömaterjale ja -vahendeid ning kunstitehnikaid loominguliseks eneseväljenduseks
- Oskab valmistada mahulisi figuure ning mänguasju voolimis- ja muudest materjalidest.
- Peab silmas pildi kompositsioonireegleid.
- Oskab teha kollaaži ja voltida paberit, kuid tööd ei ole alati puhtalt ja korrektselt vormistatud.
- Oskab kunstiteoseid lihtsates vormides kirjeldada ja kuid alati ei oska oma eelistusi põhjendada.
- Vajab abi enda töödest erinevate lahenduste väärtustamiseks.
- Kujunduselementide märkamiseks ümbritsevas keskkonnas vajab juhendamist.
- Oskab kavandada ja töötada tööjuhendite järgi.
- Teab kuidas, kuid alati ei oska hoida korras rõivad ja jalanõud.
- Oskab teha lihtsamaid korrastustöid ja katta lauda, kuid vajab juhiseid mida ning millises järjekorras teha.

„Harjuta veel“

- Vajab vahel abi praktilise töövõtte ohutul omandamisel.
- Vahel on raskusi voolimistöo või meisterdamistöo lõpetamisel.
- Kavandamisel vajab vahel abi ning ei saa alati aru tööjuhendist.

- Oma valikuid ei saa alati põhjendatud ja ei leia seoseid.
- Oskab esitada küsimusi, kuid need ei vasta alati teemale.
- Töövahendite ja töökoha korrastamisega ei tule alati toime.
- Ei ole alati koostöövalmis.

„On raske“

- Ei suuda omandada ohutuid praktilise töö võtteid.
- Voolimis- ja meisterdamistöid ei suuda lõpetada.
- Ei omanda lihtsamaid kompositsioonivõtteid.
- Ei saa aru lihtsamatest värvuseõpetuse reeglitest.
- Ei oska oma valikuid ega töid kirjeldada ega põhjendada.
- On tunnis osavõtmatu või liiga hajevil.
- Ei oska küsimusi esitada ega vastata
- Ei tule toime töövahendite ega töökoha korrastamisega.

Lisa 3 Klassitunnistus 1. kl

Hinnang	VÄGA HÄSTI	HÄSTI	HARJUTA VEEL	ON RASKE
Õppeaine				
INIMISEÕPETUS				
EESTI KEEL				
MATEMAATIKA				
KUNSTIÕPETUS				
TÖÖÕPETUS				
LOODUSÕPETUS				
MUUSIKAÕPETUS				
KEHALINE				
RÜTMIKA				
KÄITUMINE				
HOOLSUS				

.....
 .....

Klassijuhataja
 Lapsevanem

..... (kuupäev)